

UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE. **NR. 3. MAJ 2011**

lev
bladet

60. ÅRGANG

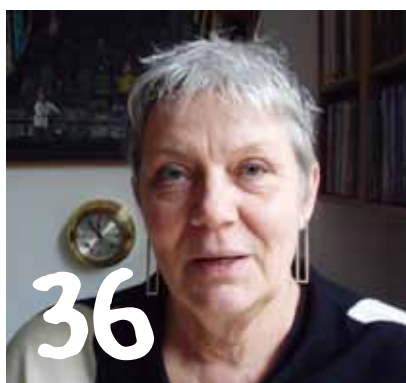

Frivillighed

Flere sociale opgaver vil fremover blive løst af frivillige – hvad betyder det for mennesker med udviklingshæmning og LEV?

ANNONCE

- 4 Kort nyt**
- 5 Leder** – En lang og kynisk afledningsmanøvre i kommunerne
- 6 Paradokset**
– Udgifter til mennesker med handicap stiger, men levevilkårene for den enkelte bliver ikke bedre
- 8 En mor siger fra**
– Pernille Jellinggaard har fået nok af besparelser, løgne og "tonen"
- 13 At være frivillig er ved at blive big business**
– Læs temaet om frivillighed og perspektiverne i det for LEV og mennesker med udviklingshæmning
- 29 Krudtuglerne** – Dokumentarfilm om et brugerband
- 31 Støt LEV** – LEV er afhængig af bidrag fra private og virksomheder
- 33 Hold sommerferie i Spanien** – Stadig ledige pladser
- 34 Connect** – Netværk for børnefamilier
- 36 Seksualpolitik** – Hvad skal man med sådan en?
- 45 LEV nyt**
- 46 Kort nyt**

Arbejdet i DCH er sat i gang

Socialministeriet var en torsdag i april rammen om det første møde i Det Centrale Handicapråd (DCH) med den nye formand Tue Byskov Bøtkjær. I sin tale understregede socialministeren Benedikte Kiær (K), at handicap skal tænkes ind i stort set alle forhold i samfundet. Det er især vigtigt med nytænkning – ikke mindst i en tid, hvor ressourcerne er knappe. Hun nævnte, at det er vigtigt, at rådet arbejder for en bred inklusion og åbenhed i samfundet, så mennesker med handicap bliver en del af samfundet på lige fod med andre. Tue Byskov Bøtkjær sagde:

”Det handler om at skabe bedre vilkår for mennesker med handicap. Opgaven som formand for Det Centrale Handicapråd er mit første møde med handicapområdet, men jeg er ved at opbygge viden, besøger institutioner, skoler, bosteder, holder møder med centrale aktører og blander mig i debatten for at blive klogere”.

Blandt temaerne, som rådsmedlemmernes diskuterede, var, at Det Centrale handicapråd skal være en aktiv, synlig og saglig medspiller i debatten. Medlemmerne havde fokus på rådets muligheder for at samarbejde med og involvere andre parter og aktører i en fælles indsats for at fremme lige muligheder for personer med handicap. Rådet mødes igen i juni.

DUKH er kommet på facebook

Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, DUKH, har fået en side på Facebook. Den vil de bruge til at sprede information dels om deres rådgivningstilbud, men også om de mange publikationer, som de udgiver.

Rosenvænget Festival

17. - 18. juni 2011

Viborgs ældste festival, Rosenvænget Festival, kan igen i år præsentere et stort kunsternavn: Peter Belli. Peter Belli og De nye rivaler spiller på store scene fredag aften. Lørdag er store familiedag. En af de største begivenheder denne dag er musicalen, der opføres af alle elever på Rosenvængets Skole. I år hedder musicalen Jens Langkniv. Her bliver man ført tilbage til middelalderen, for at opleve den fantastiske beretning.

Hele lørdagen vil gøglerne Trotto underholde på pladsen, og gøre sit til at fremmane den rette middelalderstemning. Sebastian Klein afslutter festivalen.

Læs mere på
www.rosenskole.dk

En lang og kynisk afledningsmanøvre i kommunerne

AF SYTTER KRISTENSEN,
LEVS LANDSFORMAND

I kommunerne og i Kommunernes Landsforening (KL) forsøger man med stor iver at udpege mennesker med udviklingshæmning og andre med handicap som den væsentligste årsag til den pressede økonomi i kommunerne. Som menneske med handicap – eller som pårørende – virker det som om, der spekuleres i at skabe et "dem og os", hvor nogle af de aller mest sårbare af vores medborgere udpeges som "dem", der er skyld i beskæringer på folkeskolen eller hullerne i vejene.

Det hele virker som én lang kynisk afledningsmanøvre, når der for eksempel udvælges spektakulære eksempler, som godt nok koster mange penge, men på ingen måde er dækkende for området. Baggrunden for udviklingen i udgifterne fortæges, og det åbner for helt uhyrlige løsningsforslag. Eksempelvis har Ikast-Brande borgmesteren, Carsten Kissmeyer, gjort sig til talsmand for, at man skal nedbringe udgifterne på området ved at bruge mere magt og medicin over for mennesker med handicap. KL formand Jan Trøjborgs forslag om

at sætte det sociale ankesystem ud af kraft er ikke i helt samme uetiske liga. Her er såmænd "blot" tale om et kynisk og uværdigt forsøg på at sætte retssikkerheden ud af kraft for samfundets mest sårbare medborgere.

Der er en bred vifte af årsager til udviklingen i kommunernes stigende udgifter på handicapområdet

er billedet altså ikke. I en artikel i dette blad kan man således læse, at andelen af "kolde hænder" tilsyneladende vokser i kommunerne, mens der bliver markant færre "varme hænder". Det er stik imod intentionerne med kommunalreformen, som jo netop skulle optimere administration, kommunikation og ledelse i kommunerne, så der blev bedre plads til kernevelfærden og de varme hænder.

Der er en bred vifte af årsager til udviklingen i kommunernes

På mig virker det, som om nogle af ovennævnte aktører kæmper for at dreje fokus i en retning, hvor kommunerne står tilbage som uskyldige ofre for forkælede borgere med skyhøje forventninger. Men så enkelt

stigende udgifter på handicapområdet, og nogle af dem er skitseret i ovennævnte artikel. Én ting er i hvert fald sikkert: Udgiftsstigningerne skyldes ikke forkælede mennesker med udviklingshæmning. Rigtig mange udviklingshæmmede har meget beskedne levevilkår, og den hjælp og service, de kan få, er bestemt ikke udtryk for frås. Der er tværtimod allerede skåret kritisk meget, og det er der blevet i flere år.

Det vil klæde KL's formand og borgmestre som Kissmeyer at rette blikket mod sig selv, inden man begynder at hænge sårbare grupper ud som årsagen til kommunernes økonomiske problemer.

For at sætte fokus på hetzen og de forhandlinger, der lige nu er i gang mellem KL og finansministeren om den kommende økonomiske aftale, har en række organisationer indkaldt til stormøde den 1. juni kl. 13-16 på Hotel Nyborg Strand. Du kan se en omtale af stormødet i dette blad på side 11. Jeg opfordrer alle til at bakke op om initiativet – mød op, hvis du vil være med til at markere en modstand mod hetzen.

FAKTA OG FORDOMME

MERE END ÉN SANDHED

Udgifter til mennesker med handicap stiger. Men det betyder ikke, at eksempelvis en person med udviklingshæmning har fået for en krone ekstra støtte. Der er nemlig mere end én sandhed om baggrunden for de "løbske udgifter" til den del af befolkningen, som modtager offentlig hjælp, fordi de har et handicap. Men beklageligvis en sandhed, som er underligt fortrængt i debatten

Kommunernes udgifter på handicapområdet har været højt på dagsordenen det seneste års tid – godt og vel. I debatten er det føjet med tal, procenter og påstande. Udgifterne til diverse tilbud til børn, unge og voksne med handicap er løbet løbsk, og serviceniveauet er blevet alt for højt, hedder det. Og kommunernes udgifter til området er tilsyneladende steget en del siden kommunalreformen i 2007 – og hvis ikke man vidste bedre, skulle man tro, at eksempelvis mennesker med udviklingshæmning levede i sus og dus på samfundets regning.

Alle, som har konkret kendskab til virkelighedens vilkår for mennesker med udviklingshæmning, ved jo, at denne udlægning er lysår fra sandheden.

Og derfor står vi med et mærkeligt paradoks: Kommunernes udgifter til handicapområdet stiger samtidig med, at kvalitet og omfang af service falder for den enkelte. Og det paradoks er desværre mærkeligt usynligt i den måde, som situationen beskrives, når

kommunerne klager deres nød over udgiftsudviklingen.

GREVER OG BARONER?

Paradokset bliver lysende klart, hvis man kaster et blik på følgende udpluk af virkeligheden for mange mennesker med udviklingshæmning anno 2011:

- *Flere tusind lever et helt liv i tvungent kollektiv i et værelse på under 20 m². WC og bad er på gangen – til deling med flere andre i kollektivet.*
- *Mange betaler skyhøj husleje og serviceudgifter, der betyder, at deres månedlige rådighedsbeløb er minimalt. Nogle gange på under 1.000 kr. om måneden.*
- *Mange afkræves betaling for det nødvendige støttepersonales transport, forplejning – og løn – hvis de skal på en uges sommerferie i Danmark. Det løber nemt op i 18-20.000 kr. for en enkelt uges ferie.*
- *Mange skal nærmest have penge med på arbejde i det beskyttede værksted, fordi deres løn er så lav, at den bogstaveligt talt ædes op af udgifterne til transport frem og tilbage.*

Dette realitetstjek af debatten taler jo for sig selv. Mennesker med udviklingshæmning er blandt de mest nøjsomme og tålmodige danskere, man kan forestille sig.

MANGEÅRIG REDUKTION I HJÆLPEN

Hvis man dertil lægger, at der de seneste år er sket voldsomme beskæringer i den konkrete hjælp og støtte, som mennesker med udviklingshæmning er helt afhængige af, så må al snak om forkælede handicappede forstumme. I LEV får vi dagligt nye eksempler på massive personalereduktioner i de forskellige bo-, service, beskæftigelses- og fritidstilbud, som benyttes af mennesker med udviklingshæmning – og de meldinger har vi fået gennem flere år.

Beskæringerne har helt konkret betydning for den enkelte. Mange har fået reduceret deres mulighed for ledsagelse uden for deres bolig til et ubetydeligt niveau. Det ene fritids- og klubtilbud efter det andet nedlægges helt og efterlader sårbare mennesker uden mulighed for at danne netværk til andre end deres bofæller. Borgere tvinges til at flytte til den bolig, som kommunen synes er den rigtige (den tilsyneladende billigste), uden respekt for den enkeltes lovsikrede ret til selv at vælge. Og desværre kunne vi blive ved meget længere endnu.

Dette er bestemt ikke nogen ny udvikling. De fleste tilbud på området har i årevis været underlagt krav om generelle, procentvise besparelser på driften og lønudgifterne. Med de seneste kommunale budgetter har den så fået et ordentligt, yderligere hak i nedadgående retning.

ET FORTIET PARADOKS

Realitetstjekket taler altså sit tydelige sprog. Men hvordan skal vi så forholde os til paradokset? Hvordan kan udgifterne til handicapområdet stige samtidig med, at alle igennem lang tid har oplevet helt konkrete og voldsomt indgribende besparelser?

I LEV ligger vi ikke inde med det endelige svar. Baggrunden for de stigende udgifter på handicapområdet er kompleks. Men vi har nogle bud på en lang række forhold, som der ikke er særligt meget fokus på i kommunernes vinkling af debatten.

BUREAUKRATISERING

Det drejer sig i blandt andet om det, man kunne kalde bureaukratiseringen af handicapområdet. Kommunalreformen blev lanceret med smukke visioner om en mindre og en mere effektiv administration i nye store kommuner. Der skulle skabes råderum til flere "varme hænder" ved at reducere behovet for de "kolde hænder". Men sådan er det langt fra gået.

Andelen af akademikere (AC'ere), kommunikationsmedarbejdere og administrative medarbejdere ser tværtimod ud til at vokse i kommunerne. Og en del af de medarbejdere opgøres helt sikkert som udgifter på handicapområdet". KL's seneste statistik for udviklingen i antallet af medarbejdere i kommunerne viser eksempelvis, at antallet af medarbejdere i direkte borgerrelaterede støtte og omsorgsfunktioner – for eksempel pædagoger og omsorgsassistenten – rasler ned i diverse tilbud på området. Og det er faktisk svært at læse statistikken på anden måde, end at det procentvise fald i antal støtte- og omsorgsansatte er cirka tre gange større end for AC'ere, chefer og kontorpersonale. Resultatet af den udvikling bliver faktisk, at andelen af "kolde hænder" i kommunerne vokser endnu mere!

NYE DIAGNOSER

Et andet vigtigt element i forklaringen på de voksende udgifter på handicapområdet er bevægelser i, hvem der karakteriseres som "handicappede". Mest markant i denne udvikling er fremkomsten af diagnoser som for eksempel ADHD. De seneste år har der været eksplosive stigninger i antal børn, unge og voksne, som får denne diagnose, og det betyder naturligvis et pres på diverse ydelser og støtte, som henregnes til handicapområdet. I mange tilfælde er det garanteret en rigtig god idé at yde en handicapindsats i forhold til eksempelvis mennesker med ADHD. Men at de stigende udgifter i den sammenhæng skal medføre massive besparelser for mennesker med udviklingshæmning er helt urimeligt.

HJEMTAGNINGSMANIEN

Den sidste oversete udvikling bag udgiftsstigningerne, som vi har plads til at

nævne i denne sammenhæng, er kommunernes hjemtagningsmani. Kommunerne har tydeligvis fået bildt sig selv og hinanden ind, at man sparer penge på såkaldte hjemtagelser. Siden kommunalreformen er det blevet en sand mani for kommunernes beslutningstagere.

Men at tage en opgave hjem til betalings- (og nu også handle-) kommunen gør ikke i sig selv en løsning hverken bedre eller billigere. På kort sigt får mange kommuner bildt sig selv ind, at det bliver billigere, men når opgavens egentlige indhold og krav går op for kommunen, fører det gradvist til dyre løsninger. I en række tilfælde fører hjemtagningsmanien formentlig også til unødvendige udgifter til tilbud, der gradvist udhules. Det er skidt for kvaliteten – men også for økonomien.

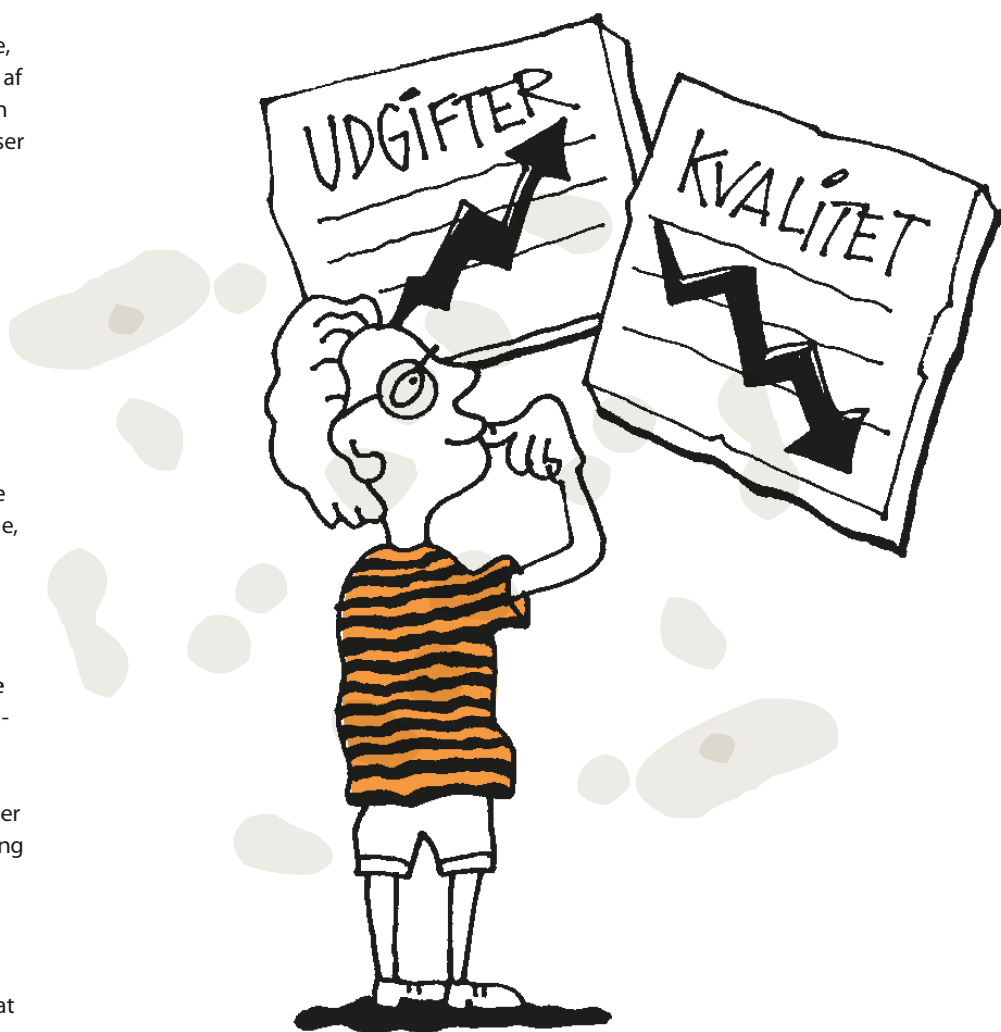
Hjemtagelse af handlekommunesvaret, som regeringen og DF gjorde mulig med en lovændring i 2010, har med garanti også ført til et gigantisk – og rigtig dyrt – administrativt cirkus,

hvor tusindvis af sager behandles helt forfra. At der skulle være økonomiske og kvalitetsmæssige gevinster at hente – selv på lidt længere sigt – er yderst tvivlsomt.

ER DEN FULDE SANDHED FOR FARLIG?

LEV har desværre ikke et velpolstret statistisk-økonomisk kontor, hvor vi kan gennemføre omfattende og detaljerede analyser af baggrunden for udgiftsstigningerne. Men vi har forhåbentlig fået udpeget en række medvirkende årsager, som hidtil er blevet ignoreret – eller måske ligefrem forsøgt undertrykt. Årsager, som fortjener en mere fremtrædende plads i den måde, som centrale aktører vinkler debatten.

Men måske er det for risikofyldt? Så er det jo meget nemmere at udpege syndebukke blandt samfundets svageste stillede, skyde skylden på klagesystemet og forlange begrænsninger i borgernes retssikkerhed.

AF MAJKEN S. ELIASEN ■

Borgmester Carsten Kissmeyer har udtalt, at mere magtanvendelse og medicinering af handicappede vil kunne spare samfundet penge. Som mor til et multihandicappet barn har Pernille Jellinggaard fået nok af retorikken

En mor siger fra

- Faktisk synes jeg, vi er derude, hvor man kan sige, at økonomisk pres, genopretningsplaner og kommunalreformer har været medvirkende til, at jeg stiller spørgsmålstejn ved, om vi overholder handicapkonventionerne, som Danmark har underskrevet. Det gør vi ikke i mine øjne, udtaler psykoterapeut Pernille Jellinggaard.

Hun er mor til Frederikke på 16 år, der er multihandicappet. Siden Frederikke var lille, har Pernille Jellinggaard modtaget hjælp i form af lønkomensation, bolig-

støtte, hjælpestab og aflastningstilbud. Men efter at kommunalreformen blev gennemført i 2007, har hun som mor til et multihandicappet barn oplevet et stigende pres fra myndighedernes side, først i form af sparerunder og sidenhen i form af en retorik, der er i strid med al god etik.

ET REDUCERET MENNESKESYN

Pernille Jellinggaard bor sammen med sin mand og to børn i Kagerup i Gribskov. Ved kommunalreformen i 2007 blev hendes daværende kommune

- Hvad nu hvis min datter ikke kan falde i søvn om aftenen, og aftenvagten skal hjem. Skal man give hende lidt ekstra Stesolid, så hun falder i søvn, så der er ro? Det er Carsten Kissmeyers eksempel på at medicinere lidt mere

Pernille Jellinggaard

Helsingelagt sammen med Græsted-Gilleleje. I den forbindelse blev hun frataget en del af den støtte, hun fik fra Helsing Kommune, nemlig boligstøtten og kompensationen for tabt arbejdskraft. Det Sociale Nævn gav hende medhold i, at hun ikke kunne blive frataget arbejdskompensationen, og hun får nu igen kompensation for, at hun ikke som andre mødre kan arbejde fuld tid.

- I virkeligheden har jeg stor forståelse for, at der er knappe midler. Jeg ved godt, at handicapområdet også kommer til at holde for, det gør alle områder. Det, der bekymrer mig, er den måde, diskussionen kommer til at foregå på, forklarer hun

Det er hendes oplevelse, at kommunerne glemmer at se på helhedsbilledet og tænke på de handicappede som mennesker.

- Det er blevet gjort op i én numsevas eller én barbering eller ét måltid.

Hendes datter Frederikke lider af epilepsi og har rundt regnet 30 anfald om dagen. Hun kaster tit op, når hun har et anfald. Derudover har hun brug for hjælp til alt, lige fra måltider til toiletbesøg.

- De fleste handicappede vil til hver en tid være afhængige af en eller anden form for offentlig forsørgelse. Der er ingen af os, der har fået handicappede børn, der har valgt det. At få et handicappet barn er en ulykkelig situation, som man bliver bragt i, understreger hun.

EN DYSTER FREMTID

- Det bekymrer mig, når Carsten Kissmeyer fra Ikast-Brande fuldstændig determineret stiller sig op og siger, at man bliver nødt til at bruge nogle flere magtanvendelser og bruge noget mere tvang for at spare, for at få normeringerne til at hænge samme, udtaler Pernille Jellinggaard.

Hendes datter er ved at blive voksen, og som mor frygter hun hvilket liv, hendes datter vil få, når hun om nogle år skal flytte hjemmefra og på institution.

- Hvad sker der, når min datter flytter hjemmefra og sidder og trykker på sin talemaskine og siger "jeg skal på toiletet". Det tager en halv time, men dagvagten har fri om et kvarter. Hvad gør man så? Slukker man for hendes talemaskine? spørger Pernille Jellinggaard.

Hun kan forestille sig mange skrækscenarier for sin datters fremtid, hvis Carsten Kissmeyers udtalelser bliver omsat til virkelighed.

- Hvad nu hvis min datter ikke kan falde i søvn om aftenen, og aftenvagten skal hjem. Skal man give hende lidt ekstra Stesolid, så hun falder i søvn, så der er ro? Det er Carsten Kissmeyers eksempel på at medicinere lidt mere, påpeger hun. Hun mener, det er på tide, der bliver råbt vagt i gevær. For hvis det er i orden at komme med den slags udtalelser nu, går der ikke lang tid, før det bliver i orden at føre dem ud i livet.

FRA TALE TIL HANDLING

Pernille Jellinggaard betragter det forløb, hun har været vidne til i de sidste fire år, som en glidebane. Først med de

kommunale besparelser og sidenhen med en ændret retorik fra politikernes side.

- Det kommer til at stå uimodsagt, når borgmestre for eksempel siger at "nu må de handicappede også til at betale lidt". Det får de handicappede til at lyde som nogen, der bruger deres uarbejdsdygtige liv til at nasse, siger hun og stiller spørgsmålstegn ved, hvad de handicappede skal kunne betale med.

- Der er jo ikke noget at betale med for de her mennesker, de er jo på pension. Det er jo ikke et specielt attraktivt liv at have, og jeg kender ikke nogen, der udnytter det.

Pernille Jellinggaard har valgt at stå frem for at skabe en modvægt til den debatlinje, der er dukket op i medierne.

- De ord, vi vælger at bruge om det her, er med til at skabe den virkelighed, som vi lever i. Hvis vi omtaler vores handicappede på en respektløs og uværdig måde, så vil vi på et tidspunkt også opføre os respektløs og uværdigt over for dem, forklarer hun.

Og hun er ikke bange for at tale med store bogstaver om hvilke konsekvenser, den nye retorik kan have fremover.

- Hvis vi vælger, som Carsten Kissmeyer foreslår, at medicinere en lille bitte smule mere eller lave en lille smule mere magtanvendelse, så er det noget helt grundlæggende i vores samfund, der skrider. Så skal menneskene passe til systemet, og det er fandme uhyggeligt.

Uddrag af formålet for FN's konvention for handicappede:

"Formålet med denne konvention er at fremme, beskytte og sikre muligheden for, at alle personer med handicap fuldt ud kan nyde alle menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder på lige fod med andre, samt at fremme respekten for deres naturlige værdighed."

ANNONCE

STOP HETZEN

**MOD MENNESKER
MED HANDICAP
OG SOCIALT UDSATTE**

KL HÆNGER MÅLRETTET MENNESKER MED HANDICAP
OG SOCIALT UDSATTE UD SOM UDGIFTSTUNGE
GØGEUNGER.

I DISSE DAGE FORHANDLER KL MED FINANSMINISTE-
REN OM DEN KOMMENDE ØKONOMISKE AFTALE.

HVIS KL FÅR SIN VILJE, SKAL KOMMUNERNE SELV
BESTEMME SERVICENIVEAUET OG BORGERNES KLAGE-
RET SKAL VÆK.

DET KAN HVERKEN BORGERE ELLER ANSATTE LEVE MED!

KOM OG HØR HVORFOR

STORMØDE DEN 1. JUNI KL. 13-16
HOTEL NYBORG STRAND

MØDET ER GRATIS

FOA
FAGOGARBEJDE

DH
Danske Handicaporganisationer

Foreningen
Det Sociale Netværk

HK KOMMUNAL

 Dansk Socialrådgiverforening

SOCIALPÆDAGOGERNE

ANNONCE

Frivillighed

At arbejde som frivillig handlede engang om enten at engagere sig i sit lokalområde, at involvere sig i forbindelse med sit eget barns fritidsaktiviteter eller måske gå ind i lokalpolitik. Og sådan var og er det stadig mange steder. LEV er således også bygget op ud fra gamle danske frivilligheds- og foreningstraditioner. Man er aktiv i en lokal kreds og er her en del af et socialt netværk – oftest fordi man er forælder til et barn med handicap.

Men når regering og alle mulige andre i dag taler om, at frivillige skal engageres i socialt arbejde, så handler det om noget andet. Her tænkes der på, at frivillige skal gøre en indsats for nogen, som ikke er ens familie, gerne som led i et samspil mellem en privat organisation og en kommune.

Fra officielt hold begrundes denne opmærksomhed aldrig med, at det kan være en måde for de slunkne kommunekasser at spare penge. I stedet tales der om fornyelse af det bestående, en ny udvikling af samfundet. Men ikke på grund af besparelser.

Kan vi stole på det? En fremtidsforsker siger i hvert fald i en af artiklerne på de følgende sider, at man sagtens kan forestille sig, at den i løbet af nogle år formodede mangel på arbejdskraft vil kunne bruges politisk for en reduktion af den offentlige sektor.

For mennesker med udviklingshæmning og deres pårørende kan denne debat altså lige pludselig bliver lysende aktuel: Skal frivillige lave omsorgsarbejde? Kan frivilligt arbejde støtte op om den professionelle indsats? Skal LEV drive serviceopgaver? Der kan stilles mange spørgsmål – vi prøver i dette tema at sætte lys på nogle af aspekterne for det frivillige arbejde anno 2011, 2012, 2013...

Vi skal i øvrigt ikke glemme, at LEV allerede er involveret i nye måder at engagere frivillige – nemlig i forbindelse med LEVs projekt Best Buddies. I det følgende tema kan du møde Mette og Marie, som har kastet sig ind i netop Best Buddies – uden noget forkendskab til mennesker med udviklingshæmning.

AF ANJA DYBRIS, JOURNALIST ■ FOTO: CLAUD BONNERUP

Mette Svenningsen er kun 23 år, men hun har i adskillige år arbejdet som frivillig. Sidste år blev hun koordinator for Best Buddies i Århus, et projekt, der er sat i søen af Landsforeningen LEV og Udviklingshæmmedes LandsForbund, ULF.
- Jeg ville gerne have noget andet at kaste mig over end skole og arbejde, forklarer Mette sit engagement i frivilligt arbejde

Mette arrangerer venskaber

Kan man blive venner på kommando?
Kan man fungere i et arrangeret venskab?

Ja, det kan man faktisk! Mette Svenningsen har foreløbig sat syv venskaber i gang som koordinator for Best Buddies i Aarhus, og de fungerer godt.

- Jeg hverver frivillige og er med til det første møde mellem kommende venner, forklarer Mette Svenningsen sine opgaver.

De frivillige er unge med nedsat funktion, som gerne vil have en ven udenfor deres nære omgangskreds og miljø, og unge med god funktion, først og fremmest fra videregående uddannelser og siden vinteren også gymnasier.

- Lige nu har vi flest frivillige med nedsat funktion, så der er trist nok en del, som må vente på at få en ny ven, fortæller Mette Svenningsen.

Hun tager ud, hvor de unge med nedsat funktion bor, studerer og arbejder for at fortælle om Best Buddies, og hvad det indebærer at blive venner med en, man ikke kender endnu. Med sig har hun to film, der viser, hvordan det foregår, og hvad vennerne kan foretage sig sammen.

- De unge kan være skeptiske i begyndelsen, men hvem vil ikke gerne have en ven? Og så snart én bryder isen og siger, at hun da gerne vil have en ven, vil de fleste andre også.

ET MINUTS TALETID

For at få fat på de unge med god funktion har Mette Svenningsen været ude på de lokale gymnasier for at finde frivillige, der gerne vil dyrke venskab med en ung med nedsat funktion.

Flere steder har hun fået et til to minutter på et fællesmøde, så præsentationen af Best Buddies skal være kort og klar. Udover at opsøge gymnasierne skriver Mette Svenningsen også opslag på forskellige frivillighetsnetværk, og hvor hun ellers mener, det er brugbart at udbrede kendskabet til projektet.

- Rigtig mange gymnasiepigter vil gerne være og have en ven, men der er desværre ikke ret mange drenge, der melder sig, fortæller Mette Svenningsen.

Desto mere desværre, da unge mænd med nedsat funktion, der ønsker en ven, er i overtal. Og reglen er, at man arrangerer venskaber med to af samme køn. Det er først og fremmest kvinder, der driver det frivillige arbejde, er Mette Svenningsens erfaring. Mænd vil have penge for at udføre arbejde.

- Lige nu er vi tre kvindelige koordinatører i forskellig alder og en fjerde på vej. Vi kunne godt tænke os at få en mandlig koordinator, så han kan fortælle os, hvordan vi får fat i de unge mænd, siger hun.

BEKYMREDE VOKSNE

Mette Svenningsen møder også pædagoger og forældre, der er bekymrede over projekt Best Buddies.

- For hvem er det, de overlader de unge eller deres børn til? Både pædagoger og forældre stiller høje krav til, hvordan de unge skal have det og kan virke en smule

omklammerende og beskyttende, beskriver hun.

- Forståeligt nok, for en del af de unge med nedsat funktion har haft mange nederlag. Men en gang imellem skal man også bare prøve, tage chancen og se, hvordan det går. Det kan blive rigtig godt, men det kan også være, at det går skidt, forklarer Mette Svenningsen.

Nogle pædagoger og forældre frygter også, de får mere arbejde ud af, at den unge får en ny ven med normal funktion.

- Men det skulle helst give mindre arbejde. Den unge kan med en god ven naturligt frigøre sig fra forældre og pædagoger.

Mette Svenningsen prøver at matche venner ud fra de ønsker og beskrivelser, hver enkelt deltager har givet, og hun er også med den første gang, de nye kommende venner mødes – på det, der ligner en blind date.

- Det kan godt virke lidt kunstigt: "Værsgo' vær venner!", beskriver hun.
- Nogle er måske betænkelige og skal lige overveje det bagefter. Andre overtager det wups bare lige selv. "Okay, så sidder jeg her i hjørnet og drikker en kop kaffe, hvis I får brug for mig".

Endnu en opgave for koordinatorene er at arrangere fællesoplevelser for vennerne og dem, der venter på en ven.

Sidst var det en meget vellykket tur i en bowlinghal.

- Så kan de, der endnu ikke har fået en ven, være lidt med og se, hvad der foregår.

PRØVER SIG SELV AF

Hvor lysten og energien til at udføre frivilligt arbejde helt præcist kommer fra, kan Mette Svenningsen ikke forklare. Det har ikke været en tradition i hendes familie, og det er heller ikke uddannelsesstederne, der opfordrer til det.

- Jeg har rimeligt meget tid, og jeg synes det er spændende at blive brugt – at gøre noget, forklarer hun.

Mette Svenningsen studerer erhvervsøkonomi og sociologi på Aarhus Universitet og bliver bachelor til sommer. Man kan også se jobbet som koordinator for Best Buddies som fagligt, praktisk arbejde.

- Når jeg har valgt dette koordinatorjob, er det også for at prøve mig selv af og se, om jeg kan få en dagligdag i en organisation til at fungere – som er det, jeg uddanner mig til. Og så er det også fint at kunne skrive det på mit CV, når jeg skal ud og søge job, siger Mette Svenningsen.

- Belønningen for frivilligt arbejde er, at man ser, at arbejdet gør en forskel, og at man møder en masse søde mennesker, slutter Mette Svenningsen.

METTES KARRIERE SOM FRIVILLIG

Selvom hun kun er 23 år, har studerende Mette Svenningsen arbejdet som frivillig i adskillige år: Sammen med udsatte børn og unge i Dansk Røde Kors. Sammen med unge med sindslidelse i Proremus og Cafe Kaffegal. Og nu som projektkoordinator i LEVs Best Buddy-projekt.

PROREMUS er en socialøkonomisk virksomhed, der skaffer job til psykisk sårbare mennesker. Det er ejet af Sindslidendes Vilkår.

I år er der frivillighedsår i hele EU

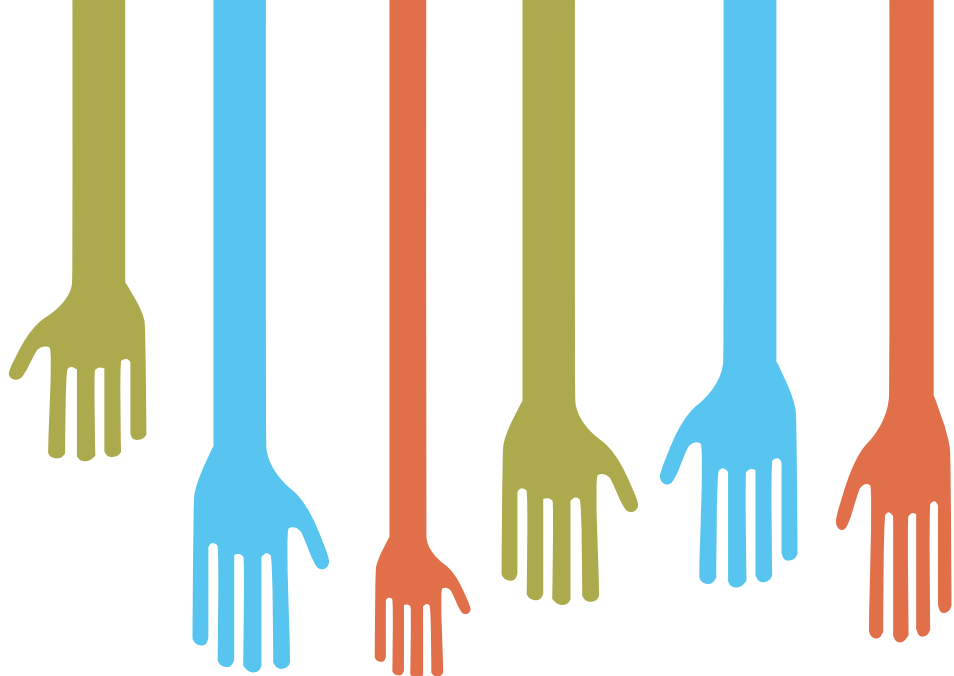
EU har udpeget 2011 til at være europæisk år for "frivilligt arbejde til fremme af aktivt medborgerskab", som det hedder. Hermed ønsker EU at anerkende og synliggøre den frivillige indsats rundt om i Europa. Samtidig skal betingelserne for at udføre frivilligt arbejde styrkes.

Hvert medlemsland – også Danmark – koordinerer og gennemfører nationale, regionale og lokale aktiviteter og arrangementer med fokus på frivillighed i løbet af hele året.

Via Satspuljen er der afsat i alt tre millioner kroner til at afvikle en række danske aktiviteter i frivillighedsåret. De omfatter blandt andet:

- En aktivitetspulje til støtte af 60 arrangementer afholdt af frivillige foreninger over hele landet.
- EU's europæiske "tour" for frivillighedsåret, som rejser rundt i hele EU og besøger Danmark i sommeren 2011.
- Iværksættelse af en tilbagevendende national frivillighedsdag, kaldet Frivillig Fredag. Dagen skal synliggøre det frivillige arbejde og fremme rekruttering af frivillige i Danmark. I 2011 afholdes frivillighedsdagen den 30. september.
- En afslutningsevent med mulighed for at fremhæve de særligt gode initiativer.

På hjemmesiden www.frivillighed2011.dk kan du løbende holde dig orienteret om årets aktiviteter og arrangementer.

AF ARNE DITLEVSEN ■

Frivillige kan løfte sociale opgaver

Minister og fremtidsforsker er ikke i tvivl – frivillige vil få en større rolle i forhold til at løse sociale opgaver. Ministeren forsikrer, at professionelle fortsat vil tage sig af traditionelle velfærdsopgaver

- Belønningen for frivilligt arbejde er, at man ser, at arbejdet gør en forskel, og at man møder en masse søde mennesker. Og så er det også fint at kunne skrive det på mit CV, når jeg skal ud og søge job, siger Mette Svenningsen fra Århus i artiklen på side 14.

Mette er et eksempel på det, som regeringen og mange andre taler om for tiden, nemlig "det frivillige Danmark", som skal træde mere og mere i karakter og eksempelvis løfte sociale opgaver, som måske ikke tidligere er løftet.

Socialminister Benedikte Kiær (K) har således meldt ud, at regeringen ønsker, at antallet af frivillige vokser, så 50 procent af danskerne i 2020 laver frivilligt arbejde – i dag er det cirka 35 procent.

Den store opmærksomhed om det frivillige arbejde, har gjort området til lidt af et klondyke. Private og foreninger af mange slags byder ind med projekter for at få del i de projektmidler, som ministerier og kommuner har sat af. Det er tid til at prøve ideer af. Men det er

svært at få et indtryk af, hvor det hele skal føre hen. Skal frivillige for eksempel også løse opgaver, som det offentlige i dag sørger for? Det kan der være mange holdninger til, men det eneste sikre er tilsyneladende, at det frivillige arbejde vil vokse i de kommende år.

LUNDBGAARD RAPPORTEN

I øjeblikket finder størstedelen af det frivillige arbejde sted i landets idrætsforeninger og lokalsamfundet. Kun tre procent af de 35 procent af befolkningen, som arbejder frivilligt, arbejder inden for det sociale område. Men en ny undersøgelse, som Lundgaard Konsulenterne har lavet for Socialministeriet, viser, at der er masser af perspektiver i det frivillige arbejde – også på det sociale område.

Undersøgelsen "Projekt Kommunen og Civilsamfundet" har haft som formål at finde svar på, om det er muligt at inddrage frivillige på kommunale arbejdspladser.

Forsøgsprojekterne foregik på skoler, ældrecentre, daginstitutioner, boste-

Tv. Socialminister
Benedikte Kiær (K)

der mv. i fire kommuner. Både frivillige, medarbejdere og lederne på de kommunale institutioner fortæller, at inddragelsen af frivillige har haft en positiv indflydelse på institutionen. De professionelle medarbejdere oplevede, at de blev mere opmærksomme på deres faglighed, og at de i samarbejdet med de frivillige tænkte over de daglige rutiner og udviklede dem.

Erfaringerne viste, at det er vigtigt, at der på den lokale arbejdsplads er en dialog om, hvor grænserne går, og at man finder ud af, om der skal opstilles konkrete spilleregler for samspillet. Diskussionerne af grænserne gav den sideeffekt, at medarbejderne fik skærpet deres bevidsthed om, hvad der er deres kerneopgaver, og hvad der er deres kompetencer.

De frivillige, der indgår i undersøgelsen, er rekrutteret på meget forskellig vis, men erfaringerne fra de forskellige projekter viser, at hvis det skal være en succes, så kræver det en plan for, hvordan medarbejderne eller arbejdspladsen forestiller sig, at de frivillige kan bidrage i hverdagen. I rapporten kan man også læse, at det er vigtigt, at man gør sig klart, hvordan de frivillige kan fastholdes. Det er for eksempel vigtigt, at man informerer de frivillige grundigt om den arbejdsplads, de er knyttet til.

Samtidig viser undersøgelsen, at der er et stort uudnyttet potentiale af borgere, som gerne vil lave frivilligt arbejde, men ikke gør det. Knap en tredjedel – 28 procent – af de frivillige, der er spurgt, har ikke tidligere været aktiv i en forening eller deltaget i frivilligt arbejde.

- Rapporten viser, at der er rigtig mange, som er interesseret i at yde en eller anden form for frivillig indsats. Kort sagt har de frivillige organisationer og foreninger et fantastisk godt udgangspunkt for at rekruttere nye frivillige, siger socialminister Benedikte Kiær.

Lars Lundgaard, hvis konsulentfirma har stået for undersøgelsen, er ikke i tvivl om, at "den frivillige vej" er en god måde at udvikle velfærdssamfundet på. Han opfordrer kommunerne til at tage opgaven til sig. Som noget af det første mener han, at kommunalbestyrelserne skal udforme en frivilligpolitik, som sender nogle klare signaler om, at man gerne vil det frivillige samarbejde, men også sætter nogle rammer for det fremtidige samspil mellem de kommunale opgaveenheder og "de frivillige".

FREMTIDSFORSKEREN

En undersøgelse fra 2004 viste, at den samlede ulønnede frivillige arbejdsindsats i Danmark svarede til 110.000 fuldtidsjob, og at indsatsen i den frivillige sektor udgjorde 9,6 procent af værdien i den samlede nationale økonomi. Der er ikke lavet en tilsvarende undersøgelse siden, men fremtidsforsker Johan Peter Paludan mener, at tendensen er klar: Den frivillige sektor kommer til at fylde mere i fremtiden.

- Forældre har jo i mange år ydet en stor frivillig indsats for eksempel i forbindelse med deres barns skole. Og nu ser vi flere og flere ældre, som godt vil yde en frivillig indsats. Det skyldes blandt andet, at de store årgange fra 40'erne nu går på pension, at de har godt helbred og gerne vil arbejde med noget, som giver mening. De har simpelthen stadig mange ressourcer.

- Samtidig er kommunerne presset økonomisk, så man kunne godt forestille sig, at de gerne vil benytte muligheden for at inddrage for eksempel de ældre i en frivillig indsats for på den måde at spare penge. Samtidig kan vi, når den nuværende krise er overstået, se frem til mangel på arbejdskraft. Og det vil også kunne anspore og måske ligefrem tvinge kommunerne til at satse på frivillige til at klare flere opgaver.

Hvad er "civilsamfundet"?

Begrebet civilsamfund bruges som en fællesbetegnelse for de grupper og aktiviteter i samfundet, som ikke er en del af den offentlige sektor eller den private sektor.

Desuden ses der også bort fra grupper og aktiviteter, der foregår i den private sfære eksempelvis blandt familie og venner. Desværre er grænserne mellem de forskellige sfærer ofte ikke helt klare og mange aktiviteter i samfundet går på tværs.

Civilsamfundet er en boblende gryde af formelle og uformelle foreninger, grupper, interesseorganisationer, netværk etc., som har ét formål i livet – og det er at repræsentere en gruppe af befolkningens interesse. Ofte drejer det sig om helt forskellige og ofte modsatrettede interesser og værdier.

Kilde: www.adra.dk

At en indsats er frivillig betyder, at:

- Indsatsen udføres uden fysisk, retlig eller økonomisk tvang. En person må ikke kunne trues med økonomiske eller sociale sanktioner, hvis vedkommende ikke længere ønsker at udføre opgaven.
- Indsatsen er ikke-lønnet. Der kan dog komme godtgørelse for omkostninger.
- Indsatsen udføres over for andre end familie og slægt.
- Indsatsen skal være til gavn for andre end en selv og ens familie, dvs. at det er den værdi, arbejdet har over for andre, der gør det til frivilligt arbejde. Det betyder også, at det afgrænses fra ren deltagelse i en selvhjælpsgruppe.
- Indsatsen er af formel karakter, dvs. at der skal være tale om en vis grad af organiseret, struktureret eller aftalt frivilligt arbejde.

Kilde: Betænkning om frivilligt socialt arbejde i fremtidens velfærdssamfund, 1998

- Men det er ikke uden problemer. Hvordan kræver man for eksempel, at en frivillig møder op, hvis vedkommende har en dårlig dag? Det er et helt centralt spørgsmål, hvordan man med frivillige sikrer kvaliteten dag efter dag.

MINISTER: KERNEYDELSER UDFØRES AF PROFESSIONELLE

Socialminister Benedikte Kiær er som foregangskvinde for regeringens civilsamfundsstrategi og dermed målet om at få flere frivillige inddraget i det sociale arbejde selvfølgelig også overbevist om, at det frivillige får en stor plads i fremtidens Danmark, men hun holder fast i, at fremtidens offentlige kerneydelser stadig skal udføres af offentligt ansatte:

- Derimod kan de frivillige noget, det offentlige ikke kan. De frivillige engagerer sig uden om fastlagte arbejdstidsregler og andre normer i bestemte opgaver efter eget valg, siger Benedikte Kiær og nævner som eksempel frivillige, der i ældreplejen arbejder som besøgsvenner.

- At indgå i sociale netværk og være en del af et fællesskab er en af de vigtigste ting i livet, når det viser sig tungt og svært. De frivilliges indsats bidrager til at skabe livskvalitet og styrke fælles-

skabet, og det har stor betydning for mange, at de frivillige ikke repræsenterer en offentlig myndighed eller modtager betaling for det arbejde, de udfører, udtaler Benedikte Kiær.

BLÅLYS?

Midt i al begejstringen for alt det, de frivillige kan bidrage med, kunne det måske være på sin plads med en divergerende holdning. I en kommentar i Politiken gav avisens opinionsredaktør Per Michael Jespersen i hvert fald en noget anderledes vurdering af potentialet:

"Læren er, at når civilsamfundsstrategien bevæger sig ned fra abstraktionernes tåger, så mister den sin tiltrækning. Og med rette. For har vi egentlig interesse i at overlade opgaver vedrørende ældre, syge, hjemløse mv. fra den offentlige til den frivillige sektor? Og tid?"

Her vil fortalere indvende, at det jo slet ikke er det, der er meningen. De frivillige skal bare være et supplement til det, som den offentlige sektor allerede gør for de ældre, de syge, de hjemløse osv.

Jo, men sådan er virkeligheden ikke. Politiken Research har netop lavet en undersøgelse blandt 183 frivillige organisationer. Og her mener et klart flertal

- 110 organisationer - at grænsen er nået for, hvor mange sociale opgaver det offentlige kan skubbe over på ulønnede kræfter.

Tænk engang! De frivillige organisationer, der om nogen burde være interesseret i "civilsamfundsstrategien", mener, at den allerede er gået for langt!

Når politikere forsøger at gøre "styrkelsen af civilsamfundet" til et politisk projekt, der skal redde fremtidens velfærd, så går det galt. Mindre af det, tak!"

**Hvad LEVs landsformand mener?
Det kan du læse på side 20.**

Regeringens strategi for civilsamfundet på det sociale område

Regeringen offentliggjorde i slutningen af 2010 en såkaldt "national civilsamfundsstrategi - en styrket inddragelse af civilsamfundet og frivillige organisationer i den sociale indsats".

Ambitionen er at styrke civilsamfundet og sikre en mere systematisk inddragelse af civilsamfundet i den sociale indsats ved blandt andet at sammentænke civilsamfundets aktiviteter og den sociale indsats.

Regeringen vil bruge 100 millioner kroner over de næste fire år på blandt andet at fremme udviklingen af det frivillige sociale arbejde. Et af målene er, at halvdelen af befolkningen deltager i frivilligt arbejde i 2020. Med strategien ønsker regeringen at:

- Afsætte penge til pilotprojekter, der afprøver nye løsninger i det sociale arbejde. Der skal være særligt fokus på den forebyggende, opsøgende og tidlige indsats.

- Fremme aktivt medborgerskab og støtte en frivillighedskultur, hvor det indgår som noget helt naturligt for danskerne at yde en frivillig indsats.

- Afsætte penge til at fremme socialt iværksætteri. Iværksættere skal have bedre vejledning i opstart og drift af socialøkonomiske virksomheder og mere information om mulighederne i socialt iværksætteri.

- Skabe rammerne for et velfungerende samarbejde mellem den offentlige sektor og de frivillige organisationer. Regeringen vil også sammen med relevante aktører udarbejde retningslinjer for dette samarbejde.

ANNONCE

Frivilligt arbejde kan være et godt supplement

KOMMENTAR AF SYTTER KRISTENSEN,
LANDSFORMAND FOR LEV ■

LEVs Best Buddies projekt viser, at frivillige kan gøre en stor forskel for at bryde isen og styrke den helt

nære og praktiske integration i forhold til mennesker med udviklingshæmning. Det er et lysende eksempel på, at civilsamfundet kan gøre noget, hvor de offentlige systemer kommer til kort, eller hvor de slet ikke har noget at gøre.

Frivillige, som måske ikke har noget særligt forkendskab til mennesker med udviklingshæmning, kan spille en vigtig rolle i bestræbelserne på at gøre op med et af de meget gamle, men stadig helt centrale problemer for mennesker med udviklingshæmning, nemlig at de ofte lever store dele af deres tilværelse i afgrænsede institutionslignende mil-

jøer. Mange er kun i kontakt med andre udviklingshæmmede, deres familier og personale.

At lave frivilligt socialt arbejde er ikke forbeholdt en lille skare af særligt indviede. Jeg ser også for mig, at mennesker med udviklingshæmning selv kan få en meget større funktion som frivillige, end vi kender i dag – både i forhold til andre personer med udviklingshæmning, men for eksempel også i forhold til normalt fungerende børn og ældre – eller i forhold til miljø- og naturområdet. På den måde vil de kunne være med til at bryde den isolation, som de selv befinder sig i.

Men hele denne fokus på at frivillige skal bidrage til at løse sociale problemer er også en udfordring med store ubekendte. Socialministeren bedyrer ganske vist, at frivillige ikke skal tage over for professionelle for at spare penge. Men vi skal passe meget på, at dette

ikke bliver en glidebane, som vi ikke aner hvor ender. Det er helt afgørende, at vi holder fast i, at professionelle selvfølgelig kan noget – og har ansvaret for noget, som glade amatører ikke kan og ikke skal. Man skal også huske den sårbarhed, der er forbundet med frivilliges opgavevaretagelse – det vil langt fra være alle steder, man kan mobilisere en frivillig indsats, og den kan ophøre fra dag til dag.

I LEV har vi som nævnt Best Buddies-projektet som et decideret frivillighedsprojekt. Og vi har flere visioner for udviklingen af området. Målet med disse LEV-aktiviteter skal altid være, at den frivillige indsats bidrager til, at mennesker med udviklingshæmning får flere valg- og udviklingsmuligheder som ligeværdige medborgere. Og her rummer det frivillige arbejde et helt særligt potentiale: Muligheden for ikke blot at være i rollen som modtager, men også som den, der yder en indsats for andre.

Hvad kendetegner de frivillige?

I forbindelse med Socialforskningsinstituttets Frivillighedsundersøgelse fra 2005 blev et bredt udsnit af den danske befolkning spurgt til deres frivillige arbejde. Resultatet viste, at 35% af den danske befolkning i 2004 havde udført frivilligt arbejde.

MÆND ER LIDT MERE AKTIVE END KVINDER

I Danmark er lidt flere mænd end kvinder generelt aktive i det frivillige arbejde. Blandt de mænd, der deltog i Frivillighedsundersøgelsen, var 38% således frivillige, mens 32% af kvinderne var frivillige. Denne forskel stammer først og fremmest fra fritidsområdet, hvor det især er indenfor idræt, at der er flest mænd. Til gengæld er kvinderne mere aktive på det sociale område.

Den traditionelle fordeling mellem mænd og kvinder ser dog ud til at ændre sig. I de yngste aldersgrupper er der således flere kvinder end mænd, der er aktive frivillige, og blandt dem, der ikke arbejder frivilligt, er der flere kvinder end mænd, der gerne ville være frivillige, hvis nogen bad dem om det.

Deler man befolkningen op i aldersgrupper og ser på deres frivillige arbejde, er de mest aktive mellem 30 og 49 år. De mindst aktive er ældre over 65 år.

UNGE OG FRIVILLIGT ARBEJDE

Knap en tredjedel (29%) af alle unge i alderen 16-25 år deltager i frivilligt arbejde i det danske foreningsliv. Dermed er unge lidt mindre aktive end befolkningen generelt. Til gengæld er unge overordentlig positivt indstillet, og omtrent halvdelen af de unge, som

ikke udfører frivilligt arbejde, siger, at de gerne ville, hvis de blev opfordret til det.

Unge er ofte drevet af interesse for det, de beskæftiger sig med, mens den lidt ældre generation typisk bliver opfordret eller valgt til at udføre frivilligt arbejde i en forening. Unge mænd og kvinder mellem 16 og 25 år er stort set lige engagerede i frivilligt arbejde. 4% af unge mellem 16-25 år er frivillige inden for social og sundhedsområdet – 17% er frivillige inden for fritidsområdet.

FRIVILLIGT ARBEJDE I VORES NABOLANDE

I Danmark er 35% af befolkningen som nævnt aktive i det frivillige arbejde. Det er lidt højere end i Storbritannien og Holland, hvor henholdsvis 30 og 32% er frivillige, men væsentligt under Sverige og Norge – her er over halvdelen af befolkningerne frivillige: 51% i Sverige og 59% i Norge.

ANNONCE

Vi lærer af hinanden

Gymnasieelev Marie Hjørnet Nielsen, 19 år, vil hellere gøre noget aktivt frem for at give penge til forskellige organisationer. Så hun var ikke i tvivl, da hun hørte om Best Buddies-projektet: - Det tiltalte mig at skulle være en ven. Især fordi jeg aldrig har kendt et menneske med nedsat funktion, siger Marie Hjørnet Nielsen

De shopper og snakker, går på café og i biografen. Kort sagt, de hygger sig sammen, de to jævnaldrende unge kvinder, som indgik et arrangeret venskab i efteråret 2010 - Marie Hjørnet Nielsen, 19 år og gymnasieelev og Nanna Lundtofte, 21 år og i ungdomsuddannelse.

- Jeg har fået aflivet nogle fordomme, fortæller Marie Hjørnet. - Fordomme om, at en ung kvinde med nedsat funktion var meget anderledes end mig, og om at der var mange sammenhænge, som sådan en ung kvinde ikke kunne fungere i.

Marie Hjørnet mener, det er svært at vide, hvordan man skal reagere overfor

mennesker med det ene eller andet handicap.

- Vi lægger nok alle automatisk en afstand, når vi ikke ved nok.

Nu har Marie Hjørnet fået indsigt i, at hendes og Nanna Lundtoftes problemer, drømme og fremtidshåb ligner hinanden, selvom deres forudsætninger er forskellige.

- Venskabet med Nanna har givet mig et lidt andet livsperspektiv. Hun er en pige med gå-på-mod, der gerne vil mange ting og har en stor lyst til at lære nyt, beskriver Marie Hjørnet.

Det er rart at have en anderledes veninde

AF PERNILLE HANSEN, PROJEKTMEDARBEJDER I BEST BUDDIES ■

Det handler om venskaber og frivilligt arbejde i Best Buddies. Det er ganske simpelt – frivillige unge med og uden udviklingshæmning, der indgår venskaber. 50 personer har allerede fået en ny ven gennem Best Buddies.

Projektet har vist, at der er mange ikke-udviklingshæmmede mennesker, der er interesseret i at gøre et stykke frivilligt arbejde i LEV – også selvom de ikke har nogen direkte tilknytning eller et kendskab til LEV.

Det paradoksale for Best Buddies er dog, at 40 unge frivillige står og mangler at få en ven med udviklingshæmning. Størstedelen af disse frivillige er kvinder mellem 18 og 28 år. Vi mangler altså unge med udviklingshæmning – og især kvinder.

De unge med udviklingshæmning, der allerede er en del af Best Buddies, er glade for det. Nanna, der er udviklingshæmmede og ven med Marie, som du kan læse om i artiklen på disse sider, synes

således, at "det er rart at have en anderledes veninde". Christian, der også er med i Best Buddies, synes det er dejligt at have en ven, der ikke er handicappet. Hans mor var sikker på, at Best Buddies var det rette for ham, så han også kunne møde andre mennesker end blot pædagoger, andre udviklingshæmmede og hans pårørende. Christian skulle dog – lige som mange andre af de unge udviklingshæmmede, der har tilmeldt sig Best Buddies – have et ekstra puf af sin mor for at tilmelde sig. Det kan være svært at tage initiativ til at melde sig til, og derfor er det vigtigt at pårørende eller pædagoger hjælper de unge i processen og taler med dem om mulighederne ved at få en ven, der ikke er udviklingshæmmede.

Kender du en ung med udviklingshæmning, der kunne være interesseret i at få en ny ven gennem Best Buddies, så kan du læse mere på www.bestbuddies.dk eller kontakte projektmedarbejder Pernille Hansen på 3635 9619.

- Nanna er et utroligt godt og ærligt menneske. Det virker som om, hun ikke har fordomme, og hun ser det gode i mange mennesker og mange situationer.

Det har Marie Hjørnet lært noget af. Og sammen har de lært at overvinde deres generthed.

INDGÅR KOMPROMIS

I begyndelsen var Marie Hjørnet bange for, at hun ikke kunne takle opgaven.

- Jeg vidste ikke, hvad et venskab med et menneske med nedsat funktion indebar. Om det var mig, der skulle stå som den ansvarlige, fortæller hun.

Men på det første møde mellem Marie Hjørnet og Nanna Lundtofte, hvor Best Buddies koordinatoren Mette Svenningesen var med, blev det hele mere klart.

- Det var Nanna og mig, der skulle få det til at fungere, og vi er begge forpligtet til at sørge for, at vi får set nok til hinanden, forklarer Marie Hjørnet.

- I vores tilfælde var Mette god til at matche os. Vi er begge lidt generte, men havde også samme interesser. Efter mødet fik vi at vide, at vi skulle gå hjem og tænke over det, og at det var helt i orden, hvis en af os bakkede ud. Det gjorde hverken den ene eller den anden.

Marie Hjørnet og Nanna Lundtofte sender sms'er til hinanden et par gange om ugen. De spørger til hinandens skolegang - Nanna Lundtofte går på ungdomsuddannelsen Klar-parat-start – og de spørger til, hvordan hinandens uge ellers er gået. Desuden mødes de to et par gange om måneden.

Der er ikke tradition for at udføre frivilligt arbejde i Marie Hjørnets familie, men socialt engagement er naturligt

- Vi havde alle tiders strøgtur op til jul. Ellers går vi tit i biografen og nogle gange spiser vi en sandwich før, og taler om temaerne i filmen bagefter.

Nanna Lundtofte vil gerne se Harry Potter film, men det er ikke lige Marie Hjørnets kop te.

- Så kommer jeg med andre forslag, og vi finder et kompromis. Det er vi gode til.

FORÆLDRE VISER TILLID

Der er ikke tradition for at udføre frivilligt arbejde i Marie Hjørnets familie, men socialt engagement er naturligt – også fordi Marie Hjørnets mor er sygeplejerske.

- Mine forældre syntes i begyndelsen, det var lidt mærkeligt, at jeg ikke ville bruge mine frivillige kræfter på for eksempel at besøge ældre familiemedlemmer, fortæller Marie Hjørnet. - Men jeg valgte at være frivillig sammen med en jævnaldrende, fordi det giver noget andet.

De to venner bor langt fra hinanden, så derfor mødes de i byen, når de har fri fra skole. Nanna Lundtofte har været på besøg i Marie Hjørnets lejlighed, som hun deler med en veninde, og hun har også mødt et par af Marie Hjørnets venner fra skolen.

- Ellers er det vigtigste, at det kun er os to, Nanna og mig, der er sammen, fremhæver Marie Hjørnet, som også har hilst på Nanna Lundtoftes mor.

- Både Nannas og mine forældre viser os den tillid, at de mener, vi selv kan finde ud af det uden deres råd.

Et af Nanna Lundtoftes store ønsker er at komme på diskotek, så det er med i planerne for, hvad de skal foretage sig sammen.

- Det skulle gerne blive en god og tryk oplevelse, siger Marie Hjørnet.

Med hensyn til at hjælpe hinanden med at overvinde genertheden, så synes Marie Hjørnet hun har lært af Nanna Lundtoftes gå-på-mod og af at lytte til hendes livsklogskab.

- Jeg har udviklet mig og har fået lettere ved at komme i kontakt med fremmede, forklarer Marie Hjørnet.

Nanna Lundtofte har overvundet noget af sin generthed overfor fremmede ved at tale med hververe på gaden i selskab med Marie Hjørnet – og også deltage i et interview om Best Buddies i fællesskab til den lokale ugeavis.

- Det var helt vildt fedt at opleve, at Nanna først sagde "nej", og hun så derefter gerne ville, da vi havde talt om, hvad det gik ud på.

- Det er noget, jeg gerne vil give Nanna – at turde lidt mere.

En ting savner Marie Hjørnet dog. Det er, at flere på hendes gymnasium, Statsgymnasiet i Århus, vil være frivillige venner.

- Jeg savner nogen at tale med om det at være en ven, nogen der har den samme interesse og den samme forståelse.

Nu håber Marie Hjørnet, at interviewet med hende og Nanna Lundtofte i den lokale ugeavis kan skabe lidt mere interesse for projektet.

23 nye projekter skal øge det frivillige engagement i samfundet

Skak for skolebørn til børn i udsatte boligområder, som har svært ved at koncentrere sig. Musikaftener og motionshold for mennesker med demens. Det er nogle af de 23 pilotprojekter, som socialminister Benedikte Kiær har givet 56 millioner kr. til over de næste fire år. Målet er at få flere til at bidrage med en frivillig social indsats og dermed styrke og videreudvikle velfærdssamfundet.

Om de 23 projekter oplyser Socialministeriet, at de har det til fælles, at de på en nyskabende og innovativ måde hjælper udsatte grupper og samtidig engagerer flere kræfter i frivilligt socialt arbejde til gavn for velfærdssamfundet.

Socialminister Benedikte Kiær: "De 23 projekter er en meget konkret udmøntning af regeringens civilsamfundsstrategi. Der drejer sig helt jordnært om at engagere langt flere mennesker i en frivillig social indsats. Både til gavn for de frivillige selv og for de mennesker, de hjælper."

Frivilligjob.dk

Frivilligjob.dk er Danmarks største jobportal for frivilligt arbejde. Siden har to erklærede formål: At gøre det nemt for danskerne at finde et frivilligjob via nettet, og at gøre det nemt for foreninger at rekruttere online.

På Frivilligjob.dk finder man frivilligjob-annoncer fra en lang række danske foreninger. Man kan finde jobs i hele landet og fra alle slags foreninger, for eksempel sociale foreninger, idrætsforeninger, børne- og ungdomsforeninger, kulturelle foreninger og foreninger, der arbejder med natur og miljø.

Det er Frivilligcentre og Selvhjælp Danmark (FriSe), der driver Frivilligjob.dk. FriSe er landsorganisation for landets frivilligcentre og selvhjælp. Frivilligjob.dk har eksisteret siden 2005.

ANNONCE

ANNONCE

ANNONCE

Krudtuglerne

Verden set med mennesker med udviklingshæmningsøjne – det er udgangspunktet for filmen om bandet Krudtuglerne, der netop har haft premiere

- Vi har ikke været interesserede i, "hvad de fejler", men hvordan de er som mennesker. Og at se verden fra deres synsvinkel, med deres øjne.

Sådan beskriver Marie Louise Sandstrøm selv en helt ny film, hun og Lars Juul Jensen har lavet om bandet Krudtuglerne fra Faxe. De har fulgt Krudtuglerne igennem et år og har optaget omkring 150 timers materiale. Den meget lange optageperiode, som er uvant for tv, har givet dem mulighed for at indgå i Krudtuglernes univers på en hel naturlig måde.

- Vi har gerne ville lave en skæv, underholdende og rørende film, der gav et anderledes indblik i udviklingshæmmedes verden, og som skildrede dem som andet

end endimensionelle karakterer med en sjov hobby, som det tit er tilfældet på tv.

- De er blevet fortrolige med os, og vi har fået lov til at være med selv, når deres verden brød sammen. Og det er der kommet nogle unikke optagelser ud af, som man sjældent ser på tv, fortæller Marie Louise Sandstrøm.

Musik kan skabe livskvalitet
"Krudtuglerne" er en filmisk fortalt historie, der tager udgangspunkt i, at bandet for 13. gang skal deltage i Handicap Grand Prix. De er fast besluttede på at vinde, for det har de aldrig prøvet før. Men det hele begynder at gå galt, da Martin, som er filmens hovedrolleindehaver, finder ud af, at trommeslageren Jakob har kræft flere steder i kroppen. Alle er bange for at miste deres ven, og det tærer på kræfterne. En banal konflikt om en ballonkjole, får Jørgen (korsanger) til at melde sig ud af bandet i 11. time. Og Martin skal vælge om han selv vil fortsætte.

Den nye mand i bandet hedder Knud og er 51 år. Han er både tone- og rytme-

døv, men kæmper ihærdigt på bassen. Samtidig forsøger han at blive en del af gruppen, selv om det er svært, når man er genert og alt for konservativ til at gå i cowboybukser som de andre.

Jakob kommer aldrig med til Grand Prix'et, for kræften ender med at vinde over ham. Men selvom Jakob er borte, får Martin stadig besøg af ham. Og til sidst står det klart for Martin, hvordan sammenholdet egentlig er i bandet.

Filmen giver samtidig indblik i de mange ressourcer, som bandets medlemmer besidder, og i hvordan musik kan være med til at skabe livskvalitet.

Lars Juul Jensen og Marie Louise Sandstrøm arbejder begge med dokumentar og tv til dagligt, men filmen er deres debut som henholdsvis instruktør og producer. Det har været et fælles projekt igennem de sidste to år, som de har lavet sideløbende med deres almindelige arbejde.

Filmen kan ses via www.filmstriben.dk (den bliver tilgængelig fra 1. juni).

ANNONCE

Støt LEV

Et stærkt LEV afhænger af bidrag fra private og virksomheder

Du kan støtte Landsforeningen LEV ved at give bidrag. Alle bidrag er velkomne. I 2011 vil bidrag, der tilgår Landsforeningen LEV, blive brugt til at støtte rejser samt efterskole- og højskoleophold for mennesker med udviklingshæmning.

Når du giver et bidrag til LEV, er du samtidig med til at sikre, at LEV stadig har status af at være godkendt i henhold til ligningslovens § 8 A, og 12 stk. 3. Det betyder blandt andet, at LEV i stor udstrækning kan få momskompensation, samt at du som bidragsyder, ud fra nedennævnte regler, kan få fradrag for det bidrag, du giver.

På LEVs hjemmeside under bjælken "Støt LEV" kan du enten vælge at støtte med et engangsbidrag eller med et fast årligt bidrag.

Få fradrag for dit bidrag

Bidrag over 500 kr. er fradragsberettigede på selvangivelsen. Bidrag kan ydes i én portion eller flere gange over et år, det samlede bidrag givet indenfor et år minus 500 kr. kan fratrækkes. Der kan maksimalt fratrækkes kr. 14.000 pr. år. (Fra 2012 er der fradrag fra 1. krone)

Begrænsningen i beløbets størrelse gælder for hver af ægtefællers bidrag, og et uudnyttet fradrag kan ikke overføres mellem ægtefællerne.

Såfremt man ønsker fradrag for bidraget, skal der oplyses cpr.-nr. ved indbetalingen, således at Landsforeningen LEV kan indberette det indbetalte beløb til SKAT. Bidragsyder er selv ansvarlig for, at det korrekte beløb er opgivet på selvangivelsen.

ANNONCE

Rejs for
7895 kr.
- incl. fuld pension

Stadig
ledige
pladser!

Hold sommerferie i

Spanien

På feriecenter Solgården ved Costa Blanca i Sydspanien får du både sol- og badeferie og masser af aktivitets- og sanseoplevelser for dit barn med handicap. Opholdet er ideelt for børnefamilier, der har behov for en tryk ramme.

Solgården er etableret af LEVs norske søsterorganisation og har mange års erfaring med at tilbyde ferieophold, ikke mindst for mennesker med multiple handicap. Hotellet har tilknyttet læge og sygeplejerske, og der er lagt vægt på, at personalet i servicefunktionerne giver en god oplevelse.

På Solgården er der fine poolområder, og bassinerne har ramper til kørestole. Stedet er meget tilgængeligt for mennesker med handicap, både udendørs og indendørs. Og så er der fremragende muligheder for aktiviteter og sanseoplevelser.

LEV råder over 30 pladser i perioden d. 16. – 23. august 2011. Sidste frist for bestilling af jeres ferie på Solgården er den 1. juli.

PRISEN INKLUDERER:

- Fly København – Alicante retur, inkl. lufthavnskat og afgifter
- Transfer til og fra lufthavnen i Alicante
- En person i dobbeltværelse
- Aktiviteter og underholdning på Solgården
- Tre måltider mad om dagen
- Læge/sygeplejerske døgnet rundt

Rejsen er arrangeret af LEV i samarbejde med Unitas Rejser A/S og feriecenter Solgården.

Se mere på www.solgarden.no eller kontakt Stig Christensen, sc@lev.dk eller tlf. 4037 1664.

Netværk for børnefamilier

LEV tager hånd om børnefamilierne i nyt netværk, som har fået navnet Connect. Ideen er ganske enkel at give familier med børn med udviklingshandicap mulighed for at dele erfaringer og "fiduser"

AF KATJA HOLVING, PROJEKTKOORDINATOR FOR CONNECT ■

LEV har søsat et nyt projekt – netværk for børnefamilier. Projektet hedder "Connect".

Projektet udspringer blandt andet af, at medierne bugner af stof, der omhandler stress i børnefamilierne. I LEV ved vi, at dette ofte er mere udtalt i familier med børn, der har et udviklingshandicap. Projektet sigter mod at ramme et behov hos disse familier, et behov for at føle sig forstået og have nogen at stå sammen med.

Med Connect vil vi gerne gøre det lidt lettere at være familie med børn, der har udviklingshandicap. Det tror vi på, vi kan gøre ved at hjælpe med at starte netværk op for børnefamilierne helt lokalt. Vi tror, det vil være med til at skabe lidt mere energi i familierne, at vi hjælper helt konkret med at formidle viden og redskaber til at opbygge et netværk mellem familierne, hvor man kan dele hinandens erfaringer og "fiduser" til at løse dagligdagens udfordringer.

Projektet har sit udspring i Vestsjælland, da det er blevet til på baggrund af en

privat arv fra en person fra Vestsjælland til LEV. Men det er klart, at alle er velkomne til at tage kontakt til Connect, uanset hvor i landet man kommer fra. I øjeblikket er der ved at blive skabt nogle fælles platforme, som hjemmeside, facebookside og generel informationsmateriale, som alle kan have glæde af. Jeg er på nuværende tidspunkt desuden i gang med en rundtur i det vestsjællandske for at fortælle om projektet på skoler og i daginstitutioner.

HVORFOR VÆRE MED I ET NETVÆRK?

Visionen for projektet er altså at skabe netværk omkring familier med børn, der har et udviklingshandicap. Disse netværk skal danne rammen om en positiv tilgang til det at være "en anderledes familie".

Det skal være et rum for dynamisk, fremadrettet og løsningsorienteret tænkning. Familierne skal opleve, at de ikke er alene, at der altid er et sted, hvor de kan dele glæder og frustrationer, og så kan de selvfølgelig altid hente inspiration og hjælp fra LEV, når behovet er der.

Netværk er baseret på lyst, engagement, gensidighed og fælles udbytte. At netværke handler om at give og tage. Og om at skabe og udvikle relationer. Netværk giver en fælles platform, hvor alle kan føle sig trygge. Alle kender til det at have et barn med udviklingshandicap, og hvilke konsekvenser det har for en familie. Alle kan byde ind med noget, og alle kan få udbytte af at lytte til andre.

HVORDAN KOMMER MAN I GANG?

Går du og tænker, at du gerne ville være en del af et netværk med andre familier, der har et barn med udviklingshandicap, så kontakt os. Vi kan hjælpe jer i gang. Konkret kan vi hjælpe med at finde egnede lokaler og linke jer til hinanden via hjemmeside eller sociale medier som facebook. Vi kan inspirere jer til emner, der kan skabe dialog i netværket. Vi kan hjælpe jer med at søge midler til arrangementer og meget andet. Men vigtigst er, at I selv har den lyst og det engagement, der kan starte et netværk og holde fast i det!

Projekt Connect har sin egen hjemmeside, og her kan du finde ud af, om der

LEV's børne- terapeutordning – nu for børn op til 12 år

LEVs børneterapeutordning har nu fungeret i godt ti år. Mange forældre har haft glæde af et hjemmebesøg af en af LEVs børneterapeuter eller har fået svar på spørgsmål gennem en mail eller en telefonsamtale med Alice Hasselgren, som er leder af børneterapeutordningen.

Fra starten har ordningen været for familier med et udviklingshæmmet barn fra 0-7 år. Men der har løbende været forespørgsler fra forældre til større børn, som har efterlyst et lignende tilbud.

Derfor er LEVs børneterapeutordning nu udvidet og omfatter børn med udviklingshæmning til 12 år. Børneterapeuternes tilbud omfatter derfor nu:

- Vejledning til forældre for at give barnet med handicap de bedste udviklingsmuligheder gennem målrettede lege og daglige aktiviteter i hjemmet.
- Information og vejledning om planlægning af skolestart og skolegang for barnet med handicap.
- Rådgivning til familier med et barn med handicap for at sikre, at hele familien trives og lever så normalt som muligt, med de særlige udfordringer barnets handicap tilfører et familieliv.

Hvis du vil vide mere om LEVs Børneterapeutordning, er du velkommen til at kontakte Alice Hasselgren, tlf. 3635 9608 (torsdag kl. 14-16) eller email aha@lev.dk

Du kan også klikke dig ind på LEVs hjemmeside og læse mere om LEVs børneterapeutordning

<http://www.lev.dk/raadgivning/levs-boerneverapeuter.aspx>

Få mere at vide om Connect

Hjemmeside:
connect.lev.dk

Facebookside:
Skriv LEV Connect i søgefeltet

Projektkoordinator:
Katja Holving
mail: connect@lev.dk

er ved at blive skabt et netværk i dit nærområde. Hvis du gerne vil være med i netværket så ring eller mail til kontaktpersonen og hør nærmere. Er dit nærområde ikke repræsenteret kan du kontakte projekt Connect og høre, om der er noget i gang - ellers er det måske noget for dig! Vi skal nok hjælpe dig på vej.

På hjemmesiden er der skabt rum for erfaringsdeling på tværs af alle netværk. Hjemmesiden bliver hele tiden opdateret, sådan at man altid kan finde ud af, hvad der sker i ens eget lokalområde.

Connect er også på facebook. Her er der skabt et debatforum, hvor familier, der har et barn med udviklingshandicap, kan chatte, debattere og dele erfaringer. Facebooksiden er landsdækkende og et åbent forum, som alle kan bruge. På sigt kan det være, vi også laver lokale undergrupper – tiden må vise, om der er behov for det.

LEV har mange visioner omkring det at skabe netværk for børnefamilierne. Men det er meget vigtigt for os, at det er familierne, der sætter rammerne for netværket. Vi kan have nok så mange ideer om, hvad familierne har brug for, men vi ved det jo ikke, før vi har haft en reel dialog om det. Så her skal lyde en opfordring til børnefamilierne om at kigge forbi vores hjemmeside eller facebookside og være med til at skabe en levende debat. For det er det, der skaber et godt projekt!

AF LASSE RYDBERG ■

Seksualpolitik - en udfordring

Det er vigtigt for bosteder og specialskoler at have en seksualpolitik, fordi den hjælper både brugere og personale med at tænke fremad og konstruktivt, når der sker "noget", man skal tage stilling til. Så forleder man sig ikke på private forestillinger. En ny "værktøjskasse" skal hjælpe med at sætte fornyet fokus på området

Sammenslutningen af Unge Med Handicap (SUMH) har igangsat et projekt – "Seksualpolitik på specialskoler". I forbindelse med projektet har man lavet en *Værktøjskasse*, hvor skolerne kan hente viden og inspiration til, hvordan de kan sætte fokus på blandt andet sund seksualitet og overgreb. Målet er, at der på hver specialskole skal laves en lokal seksualpolitik.

Hvorfor det er så vigtigt, at en skole eller bosted har en seksualpolitik? Det ved Marianne Hørdam alt om. Hun er uddannet seksual- og samlivsrådgiver og har i en årrække arbejdet med rådgivning og supervision om seksualitet uanset handicap både til børn og voksne med udviklingsforstyrrelser, forældre og professionelle.

På spørgsmålet om "Hvorfor en seksualpolitik?", siger Marianne Hørdam:

- Det er rigtig godt, at man har fokus på seksualpolitik, når der sker noget, man ikke er forberedt på, eller når der er noget, man skal tage sig af. Ellers tænker man nemlig mere bagud end fremad - seksualpolitikken hjælper en med at se fremad.
Det er et grundlæggende tema, som hun flere gange vender tilbage til.

Som refleksion over spørgsmålet, så udtrykker hun en vis ærgrelse over, at det er kommet til at hedde en "seksualpolitik", for næsten alle sætter det lig med forebyggelse af seksuelle overgreb. Det er afgørende

Marianne Hørdam

at forstå, at en seksualpolitik fører to veje: Den ene er, "hvad gør vi, når der er tale om seksuelle overgreb?" og den anden, som man ofte ikke tidligt nok får øjnene op for, er, "hvordan laver vi et seksualvenligt miljø, hvor vi også sikrer, at eleverne får undervisning, rådgivning og vejledning?"

VERDEN MED KAMMERATER OG VENNER

Med et seksualvenligt miljø peger Marianne Hørdam på, hvor vigtigt det er at få kammerater og dyrke venskaber. Når det gælder børn i almindelighed, lever de i en verden, hvor der skabes rum for venskaber. Det drejer sig ikke kun om dem, der opstår i skolen og i fritidsordningen, men også om det at være sammen i det private rum.

Småbørnsforældre i dag har således travlt med at hjælpe børnene med at realisere "hjemme hos". Der går nærmest ikke en dag (heller ikke i weekenden), hvor dette ikke er på børnenes dagsorden. At børn færdes med hinanden og skaber venskaber i et privat rum er en grundlæggende del af vor kultur. Sådan er det bare ikke for børn i specialskolerne. Marianne Hørdam peger på, at på specialskolen er der ikke alene færre børn, man aldersmæssigt kan knytte sig til, men man bor også langt væk fra hinanden. Samtidig har forældrene i forvejen så meget at se til, at det er svært at forestille sig, at de kan køre deres barn til andre eller selv skal modtage et barn. Marianne Hørdam har i hele sit lange professionelle liv aldrig mødt et barn med udviklingshæmning, der har haft en ven med hjem at sove.

AT KUNNE SIGE NEJ

Vi vender tilbage til temaet om overgreb.

- Folk tror, at det er sex, der er det essentielle, men nej, det er det ikke. Det handler om magt og om tilfredsstillelsen ved at have magt over et andet menneske, fortæller Marianne Hørdam. Hun understreger, at sex ikke kun er samleje, men det handler også om at blive set, rørt ved, mødt og forstået. Hvis man ikke kan sige fra eller til, forvalte følelse, kommunikere m.m., så går det galt. Undervisning handler i høj grad om at øve sig i det og lege. Det handler om at læse andre menneskers udtryk. Hvordan kan man for eksempel se, at pigen derovre kan lide mig?

- Man skal se det som en læringsplan, hvor man fra klassetrin til klassetrin, fra alderstrin til alderstrin inddrager følelser, familie, venskaber, pubertet, kærester og ungdomskultur i undervisning og samvær, og hvor man altid inddrager den personlige integritet, følelser, kommunikation, kropskendskab, signaler og sundhed som noget, der ændrer karakter med alderen, siger Marianne Hørdam. Forebyggelse handler i bund og grund om den kultur, der skabes i undervisning og samvær, hvor børnene hver især bliver mødt og forstået, som den de er.

AT SE HINANDEN OG TALE SAMMEN

- Det er vigtigere at lære at tale sammen end at lære at regne, siger Marianne Hørdam.

- Meget af det, der sker i børnenes samvær, bliver ubevidst overtaget af medarbejderne. De vil så gerne gøre det så godt. Men det bliver dem, der sætter samtalen, dem der ser, hvem der skal have hjælp. Langsomt vænner eleverne sig til, at der er nogen, der "ser" for dem, derfor ser de heller ikke hinanden. Hvad skal man så tale om? På den måde er det ofte pædagoger, der sætter en slags dagsorden.

Seksualpolitik handler om, at vi skal blive klogere på etik og moral

Marianne Hørdam

Hvordan taler man om seksualitet, når det ofte kun er noget, der eksisterer, når det er et problem?

- Problemerne kan skyldes mangel på forestilling. Som for eksempel da en støtteperson for-

mulerede, at en mandlig beboer havde et problem, fordi han altid kløede sig i skridtet. På spørgsmålet om han kunne vaske sig og trække for huden tilbage, var svaret fra medarbejderen, "Det ved jeg ikke".

SEKUALPOLITIK – ELLER FANTASIEN DER LØBER AF MED OS

Vi vender tilbage til spørgsmålet "Hvorfor en seksualpolitik?" Marianne Hørdam svarer: - Hvis man ikke har en seksualpolitik, så tænker man privat, når der sker noget, man skal tage stilling til. Og når man tænker privat, tænker man måske, at det nok er min fantasi, der

ANNONCE

løber af med mig. Hvis man har en seksualpolitik, som man har gennemtænkt, så reagerer man åbent og rationelt. Man siger for eksempel til en mandlig medarbejder, der sidder med et lidt større barn på skødet, "Synes du ikke, at Line er ved at være for stor til at sidde på skødet?" Uden en politik ville reaktionen måske foregå som en hvisken i hjørnerne, der kunne antyde hvad som helst.

Når det gælder seksuelle overgreb, skal man kunne tænke det utænkelige, og det forudsætter, at man kan agere professionelt. Marianne Hørdam gør opmærksom på, at der er tre niveauer, vi agerer på: Det professionelle, det personlige og det private. Hvis man for eksempel ikke har godt styr på det professionelle og personlige, så kommer man til at reagere privat. Privat vil man, når man hører om et overgreb, måske reagere med et, "Ham kender jeg, det kunne han aldrig finde på".

Det professionelle og personlige kontra det private, handler ikke kun om professionel faglighed og personlig saglighed, men også om at have intuition og at kunne arbejde tværfagligt. Det handler om dannelse, om at vide hvem man er, og hvem man ønsker at blive. Man må vide, hvad man vil, og hvorfor man vil det. Og endelig handler det om, at man må kunne det, man vil.

- Seksualpolitik handler om, at vi skal blive klogere på etik og moral, uddyber Marianne Hørdam.

FRISINDET, HVOR ER DET?

- Vi lever i en verden, der virker mere og mere frisindet, siger Marianne Hørdam, og hun peger på sexsymboler og sex i mediebilledet. - Man skulle tro, at vi endelig har opnået et frisind, men det har vi ikke. Sex er ikke noget, vi taler om. Vi siger måske "La' vær' med det der", til en der piller ved sig selv, men siger man "Jeg kan godt forstå, at det er dejligt, du rører ved din tissekone, men hvad med

at...?" Nej, det gør man sjældent. - Hvordan lærer man børn med udviklingshæmning at gøre dette i det private rum, for de har ikke venner, som kan inspirere eller samme muligheder som andre.

Vi er hermed inde på ikke kun det private, men også det personlige. - Vi snakker med vores venner om alt muligt, som kan være voldsomt i vores liv, men vi snakker aldrig nogen sinde om seksualitet, siger Marianne Hørdam. - Selv lægen gør det ikke, når hun for eksempel

ordinerer medicin, der berøver en mand hans erektion.

- Når vi taler om at lave en seksualpolitik, er der også tale om at overskride grænser, for her skal man bevæge sig væk fra det private. Fordi verden virker så frigjort, tror vi, at vi kan tale om det. Men der er stadig tale om at overskride grænser. Derfor berører arbejdet med at lave en seksualpolitik også hele vores virke etisk og moralsk. Vi skal sætte en ny kurs (eller diskurs), slutter Marianne Hørdam.

Seksualpolitik på specialskoler

Danske Handicaporganisationers ungdomsorganisation, Sammenslutningen af Unge Med Handicap (SUMH), arbejder med projekt "Seksualpolitik på specialskoler" for, at landets specialskoler skal lave en seksualpolitik og en handleplan. Det gør de for at sætte fokus på en sund og mangfoldig seksualitet. Seksualitet skal være både sundt og sjovt, og alle skal have mulighed for at udfolde den på bedste vis inden for lovens grænser. Derfor står trykthed også højt på SUMHs dagsorden.

En seksualpolitik skaber både trykthed for eleverne og for lærerne. Lærerne skal føle sig klædt på til at arbejde med sund seksualitet, men også kende til retningslinjerne for hvordan man forhindrer overgreb, og hvilke retningslinjer man skal tage, hvis skaden er sket. Trykthed handler også om, at eleverne skal føle sig trygge ved seksualitet og trygge i forhold til at undgå overgreb.

Projekter omfatter en værktøjskasse, som rummer stort set alt, hvad man vil efterspørge, hvis man som skole (bosted eller aktivitetscenter) vil lave sin egen seksualpolitik.

Specialskolerne i Danmark kan få besøg af konsulenterne fra SUHM. På disse besøg præsenterer konsulenterne værktøjskassen og fortæller om, hvorfor skolerne bør udarbejde en seksualpolitik. De kommer også med inspiration til at komme i gang med arbejdet.

Læs mere om SUHM's værktøjskasse på <http://sumh.dk>

Seksualpolitik
på specialskoler

ANNONCE

SMÅ ANNONCER

SMÅ ANNONCER

SMÅ ANNONCER

ANNONCE

LANDSKONFERENCE 2011

Kommunikation er alt – er alt kommunikation?

Fredag den 11. november holder Landsforeningen LEV landskonference. Temaet er kommunikation. Målgruppen for konferencen er både pårørende og fagfolk.

Ambitionen med landskonferencen, som foregår på Trinity på Snoghøj, er at inspirere og vise gode eksempler på, at det nytter at arbejde med kommunikation.

Det er lykkedes at få Stephen von Tetzchner fra Norge til at holde et oplæg. Han er en af de førende eksperter i alternativ kommunikation. Hans oplæg handler om nødvendigheden af at arbejde med kommunikation. Derefter vil Birgitte Kofod Olsen, der også deltog i LEVs landsmøde i 2010, sætte kommunikation i sammenhæng med handicapkonventionen. Det sidste fælles oplæg vil være en mere humoristisk tilgang til emnet.

Efter oplæggene er der workshops med gode eksempler fra både børne- og voksenområdet, og der vil blive sat fokus på redskaber, bl.a. i forbindelse med overgange og skift mellem tilbud.

Forskning vil få en særskilt workshop. Idéen er at lave en workshop, der kan være startskuddet på et netværk, som vil genere forskning og projekter. Tine Basse Fisker, der er p.hd. og forsker på DPU, vil stå for denne workshop.

Årsagen til at landskonferencen er lagt en fredag – og ikke i en weekend – er, at det vil give bedre mulighed for, at også pædagoger og andre fagpersoner kan deltage.

Programmet er netop ved at blive sendt ud. Hold øje med din mail og www.lev.dk

Nye i LEV

Ny projektmedarbejder

Katja Holving startede den 1. marts som projektkoordinator i LEV. Katja er ansat til at starte netværk op for familier med børn med udviklingshæmning, primært i Vestsjælland.

Katja har tidligere arbejdet mange år som sygeplejerske bl.a. på Kolonien Filadelfia og i et lægehus. Hun har desuden været selvstændig fotograf/grafiker i nogle år.

Katja siger om sine forventninger til arbejdet: "Jeg glæder sig meget til at kaste sig ud i projektet, som jeg er sikker på, mange vil få glæde af. At være en del af et netværk kan betyde, at man får overskud, ser tingene anderledes og får redskaber til at gå nye veje. De erfaringer, vi får med at starte netværk op i Vestsjælland, vil selvfølgelig også komme kredsene udenfor Vestsjælland til gode."

Projektet er estimeret til at vare i 18 måneder. Herefter skal de netværk, der er sat i gang, være selvkørende – selvfølgelig med backup fra LEV.

Katja er bosat i Ringsted og har tre børn – hvoraf hendes ældste søn har et handicap.

Ny sekretær

Nina Lundberg Dohm begyndte den 7. marts som sekretær i Landsforeningen LEV. Nina er barselsvikar for Katja Aarkrog Langtoft de næste 14 måneder.

Arbejdsområderne vil være følgende: Medlemskartotek, kredsservice, service til tilknyttede foreninger samt HANDI Forsikringservice.

Nina er uddannet kontorassistent med specialet administration i Novo Nordisk og har fungeret som sekretær og administrativ medarbejder gennem de seneste 11 år.

Nina er 33 år gammel og bor i Taastrup.

LEV OPFØRER 18 NYE BOLIGER I RINGSTED

Den 21. marts 2011 afholdtes rejsegilde for nybyggeri af 18 erstatningsboliger for psykisk- og fysisk udviklingshæmmede på Bengerdts Allé 14-18, Ringsted. Boligerne opføres af den selvejende almene institution Bedre Boliger 2, Ringsted med Landsforeningen LEV som bygherre, Karl Henning Sørensen arkitekter as som totalrådgiver og MT Højgaard som hovedentreprenør. Byggeriet er indflytningsklar den 1. september 2011.

Sølund-festival fænget i politisk klemme

På grund af nedskæringer på handicapområdet har Sølund Musik Festival i Skanderborg slet ikke solgt så mange billetter, som den plejer. Det skriver Livearrangørernes nyhedsbrev.

Sølund Musik Festival plejer at blive udsolgt i løbet af kun fire timer, men for første gang i festivalens historie var der over en måned efter at billetterne blev sat til salg stadig langt fra udsolgt. Festivalen er ellers for manges vedkommende årets altoverskyggende kulturelle begivenhed.

Stor indflydelse i dagligdagen

- Mennesker med udviklingshæmning i selvstændig bolig oplever stor indflydelse i deres dagligdag, viser ny undersøgelse.

Undersøgelsen "I selvstændig bolig", som Servicestyrelsen har lavet, viser også, hvor udviklingshæmmede møder forhindringer i forhold til deres muligheder for at bestemme selv.

Det fremgår desuden af undersøgelsen, at det lokale støttecenter er rammen om en betydelig del af udviklingshæmmedes fritidsliv.

Der har ofte været fokus på mennesker med udviklingshæmning i kollektive boformer. Med denne rapport vendes blikket mod udviklingshæmmede i selvstændig bolig, som er en gruppe, der har været langt mindre opmærksomhed på i undersøgelser mv.

Læs eller download rapporten: "I selvstændig bolig" på <http://shop.servicestyrelsen.dk/>

Hjemmeside samler viden om botilbud

Fagpersoner, der arbejder på botilbudsområdet, får nu et unikt redskab til at opsøge og få overblik over viden om indsatser i botilbud i form af en ny hjemmeside.

Siden hedder Bo Liv og er udarbejdet af Servicestyrelsen.

Tidligere undersøgelser peger på, at den store mængde viden og erfaring, der er på botilbudsområdet, ofte ikke bliver delt mellem fagpersonerne. Med Bo Liv kan viden om relevante temaer komme alle, der sidder med samme område, til gavn.

På Bo Liv kan du blandt meget andet:

- søge målrettet efter konkrete redskaber og temaer
- finde specifik viden om indsatser i forhold til personer med sindslidelse, udviklingshæmning m.v.
- finde metoder til øget selvbestemmelse og brugerindflydelse
- finde formidlingsmateriale målrettet personer med funktionsnedsættelse
- finde konkrete redskaber til at arbejde med evaluering
- Bo Liv er sammen med en lang række andre initiativer tilknyttet "Puljen til styrket indsats i botilbud", som skal styrke fagligheden hos personale i botilbud.

Bo Liv kan findes på adressen www.servicestyrelsen.dk/bo-liv

Udviklingshæmmede underviser i selvbestemmelse

Udviklingshæmmedes Landsforbund (ULF) og Servicestyrelsen afholder efter sommerferien et brugervejlederkursus for voksne med udviklingshæmning, der har lyst til at tage ud og fortælle andre om at kunne bestemme selv.

Læs mere om brugervejlederkurset på www.servicestyrelsen.dk

Hvordan er det at være pårørende?

Center for Oligofrenipsykiatri udsender et blad, der hedder ViPU Viden, der beskæftiger sig med psykiatri og udviklingshæmning. Til efteråret skal de lave et tema om pårørende i bladet. Har du lyst til at fortælle om at være pårørende til et udviklingshæmmet menneske med en psykisk lidelse, vil de meget gerne i kontakt med dig. Det kan være historien om livet i familien, reaktioner fra omverdenen, hvordan støtter samfundet familien med den udviklingshæmmede. Eller hvordan er det at have et udviklingshæmmet barn, ung eller voksen i familien? Og hvilke dilemmaer opstår der? Eller hvad synes du er vigtigt at fortælle?

Send en mail til videnscenter@oligo.dk eller ring på tlf. 77892990.

Bladet kan ses på hjemmesiden www.oligo.dk

Center for
Oligofreni psykiatri

Så er der snart Sportsskole igen

I samarbejde med lokale idrætsforeninger tilbyder Dansk Handicap Idræts-Forbund traditionen tro Sportsskoler på forskellige steder i Danmark i sommerferien.

Idéen med sportsskolen er at tilbyde børn og unge med handicap et alternativ til de kendte fodbold- og håndboldskoler. DHIF forventer at 400 børn og unge deltager.

Der lægges vægt på, at børnene får mulighed for både at fordybe sig og afprøve noget nyt. Derfor skal man vælge en fordybningsidræt som er gennemgående for alle sportsskolens dage. Fordybningsidrættene er forskellige på de forskellige sportsskoler, men kan eksempelvis være fodbold, atletik, hockey/floorball, gymnastik og motorik og leg. Om eftermiddagen laves der forskellige fælles aktiviteter.

Alle børn og unge med et handicap i alderen 8-17 år kan deltage i Sportsskolen. Har man brug for personlig hjælp til fx toiletbesøg eller omklædning, må man selv sørge for det. Forældre, pædagoger eller personlige hjælpere kan deltage gratis som hjælpere.

På www.dhif.dk under Aktiviteter kan du downloade invitation og tilmeldingsblanket, eller se kontaktoplysninger til den enkelte Sportsskole.

LANDSFORENINGEN LEV:

– udvikling for udviklingshæmmede

LANDSKONTOR:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre
Telefon: 3635 9696
E-mail: lev@lev.dk
Web: www.lev.dk

KONTOR- OG TELEFONTID:

Mandag til torsdag: 9.00-16.00

Fredag: 9.00-13.00

GIRO:

5 49 00 06 (kontingent)

2 00 10 04 (gaver og bidrag)

LANDSFORMAND:

Sytter Kristensen
Tlf. 5927 7323, fax 5920 9652
e-mail: sk@lev.dk

NÆSTFORMAND

Kitt Boel
Tlf. 8628 0925
e-mail: koltvej_35@adslhome.dk

LEV-BLADET:

Nr. 3/60. årgang 2011
ISSN: 1903-7937

PROTEKTOR:

Hendes Majestæt
Dronningen

MEDLEM AF:

Inclusion International
NSR – Nordisk Samarbejdsråd

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Sytter Kristensen

REDAKTION:

Arne Ditlevsen, Sytter Kristensen,
Lasse Rydberg, Hans Andersen,
Thomas Gruber

FORSIDEILLUSTRATION::

Synergi Reklame + Webbureau

STOF TIL BLADET SENDES TIL:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre
Telefon: 3635 9696
Telefax: 3635 9697
E-mail: redaktion@lev.dk
Indsendte bidrag afspejler ikke
nødvendigtvis LEVs holdninger.

DEADLINE:

Deadline LEV 4 er: 26. maj
LEV 4 udkommer: 27. juni

ANNONCEEKSPEDITION:

Damgårdsvej 46, Gram
8660 Skanderborg
Tel. 8793 3788
Email: fl@flekklame.dk

OPLAG: 9.400 stk.**TRYK:** Glumsø Bogtrykkeri**LAYOUT:**

Synergi Reklame + Webbureau

LEVS RÅDGIVNINGSTJENESTE:

Mandag, tirsdag, onsdag:
10.00-12.00
Torsdag, fredag, lørdag, søndag:
Lukket
Ring 8038 0888
(LEV betaler samtalen)
E-mail: raadgivningen@lev.dk

Aabenraa

Magny Jønych
Tlf. 7452 6472
e-mail: magnyjonch@webspeed.dk

Aalborg

Annette Andreassen
Tlf. 9814 4714
e-mail: a.andreassen@home3.gvnet.dk

Assens/Middelfart/Nordfyn

Ingrid Rasmussen
Tlf. 6445 1562
e-mail: ingrid.rasmussen@kabelmail.dk

Bornholm

Svend Pedersen
Tlf. 5695 6326
e-mail: svend_p@tiscali.dk

Billund

Kristen Haubjerg
Tlf. 7532 1119
e-mail: krh.dalbo@gmail.com

Brøndby/Ishøj/Vallensbæk

Torben Olsen (kontaktperson)
Tlf. 3647 0212
e-mail: torbenogsus@olsen.mail.dk

Dragør-Tårnby

Alex Dufrenne
Neelsvej 5
2791 Dragør
e-mail: alex.dufrenne@mail.dk

Egedal

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail: janevillemoes@msn.com

Esbjerg/Fanø

Carl Henning Møller
Tlf. 7514 2879
e-mail: chm@kreds.lev.dk

Favrskov - Skanderborg

Jytte B Sørensen
Tlf. 8622 4631
e-mail: jytte.soerensen@kreds.lev.dk

Faxe/Stevns/Vordingborg

Kristian Nicolaisen
Tlf. 22 59 30 50
e-mail: vibeke@angelman.eu

Fredensborg

Michael Willenbrack
Tlf. 4848 0031
e-mail: michael.willenbrack@tdcadsl.dk

Frederiksborg

Kirsten Bartroff
Tlf. 3871 3158
e-mail: kirsten.bartroff@kreds.lev.dk

Frederikshavn/Læsø

Tove Nørgaard Jensen
Tlf. 9829 2186
e-mail: frugthaven10@jensen.tdcadsl.dk

Frederikssund

Ninette Hartwich
Tlf. 4738 4010
e-mail: nintor@cool.dk

Furesø

Sine Holm
Tlf. 4498 4454
e-mail: sine@biomerieux.dk

Fåborg/Midtfyn/Ærø

Ulla Stick
Tlf. 6268 1987
e-mail: ulla.stick.kredslev@mail.dk

Gentofte

Alice Hasselgren
Tlf. 4364 6467
e-mail: alice.hasselgren@mail.dk

Gladsaxe

Mads Rimmen
Tlf. 3513 4419
e-mail: mads.rimmen@vip.cybercity.dk

Greve

Allan Jørgensen (kontaktperson)
Tlf. 4390 8963
e-mail: allan_joergensen@mail.dk

Gribskov

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Guldborgsund

Hanne Nielsen
Tlf. 5444 5656
e-mail: rytterbjerggaard@mail.dk

Haderslev

Solvej Laugesen
Tlf. 7484 1665
e-mail: solvej@dlgmail.dk

Halsnæs

Rita Simonsen
Tlf. 4971 9471
e-mail: ritas@os.dk

Hedensted/Horsens

Dorrit S. Haulrich
Tlf. 7589 7919
e-mail: dokinira@hotmail.com

Helsingør

Jacob Svendsen
Tlf. 4922 6162
e-mail: jacob.svendsen@pol.dk

Herlev

Marianne Ulrich-Jørgensen
Tlf. 4491 9168
e-mail: ml.ulrich@privat.dk

Herning/Ringkøbing/Skjern

Inge-Lise Pilgaard
Tlf. 9719 1910
e-mail: inge-lise.pilgaard@kreds.lev.dk

Hillerød/Allerød

Dorthe Kann
Tlf. 4826 1050
e-mail: kannrose@post8.tele.dk

Hjørring/Brønderslev/Jammerbugt

Fridolin Laager
Tlf. 9847 9116
e-mail: laager@mail.dk

Holbæk

Morten Løvschall
Tlf. 5917 3917
e-mail: morten@lovschall.name

Holstebro

Jørgen Bloch Lauritsen
Tlf. 9748 4190
e-mail: bloch@adslhome.dk

Hvidovre

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Høje Taastrup

Asger Høg
Tlf. 4656 3710
e-mail: ahog@tdcadsl.dk

Hørsholm

Flemming Sundt
Tlf. 4586 1707
e-mail: connie@poulsen.mail.dk

Ikast-Brande

Tove Carlson
Tlf. 9725 2058
e-mail: mail@t-carlson.dk

Kalundborg

Søren Hansen
Tlf. 5950 7416
e-mail: sdh@dbmail.dk

Kolding

John Thomhav
Tlf. 7632 1154
e-mail: jht@abht.dk

København

Steen Stavngaard
Tlf. 3646 3783
e-mail: ss@sankt-annae.dk

Køge

Frank Poulsen
e-mail: lev.frank-poulsen@mail.dk

Lejre

Bjørn Lykke Sørensen
Tlf. 4648 0976
e-mail: lykke.soerensen@privat.dk

Lemvig

Anette Broe Henriksen
Tlf. 9782 2768
e-mail: anette.broe@kreds.lev.dk

Lolland

Gyrithe Sidor (kontaktperson)
Lavendelvej 11
4920 Søllested

**Mariager Fjord/
Vesthimmerland/Rebild**

Ella Holm Hansen
e-mail: eh@ellaholmhansen.dk

Morsø

Lone Øst
Tlf. 9776 4698
e-mail: zenofexxx@sol.dk

Nyborg/Kerteminde

Laurits Nielsen
Tlf. 6534 1509
e-mail: lauhed@mail.dk

Næstved

Laëtitia Taylor
Tlf. 2349 1131
e-mail: LEV_naestved@yahoo.dk

Odder/Samsø

Astrid Marie Nielsen
Tlf. 8692 9518
e-mail: astrid.marie.nielsen@odder.dk

Odense

Flemming Larsen
Tlf. 6616 7203
e-mail: stegsted@gmail.com

Odsherred

Dorthe Pedersen
Tlf. 5964 2640
e-mail: dorthepedersen@mail.tele.dk

Randers

Preben Schmidt
Tlf. 8640 2217
e-mail: preben@achtenschmidt.dk

Ringsted

Mona Williams
Tlf. 5764 3584
e-mail: williamsz@ofir.dk

Roskilde

John Møller
Tlf. 4632 7632
e-mail: john_moller1@msn.com

Rudersdal

Claus T. Hansen
e-mail: cth@cubizz.com

Rødovre

Irene Schimmell
Tlf. 3670 6492

Silkeborg

Anders Christensen
Tlf. 8684 6221
e-mail: jagachristensen@hotmail.com

Skive

Anders Daugbjerg
Tlf. 9751 1719
e-mail: a.d@mail.dk

Slagelse/Sorø

Niels Gerner
Tlf. 5852 6320
e-mail: kirsten@gerner.dk

Solrød

Carsten Wærens
Tlf. 5614 4125
e-mail: waerens@webspeed.dk

Struer

Kurt Veise
Tlf. 6140 9025
e-mail: kurt.veise@kreds.lev.dk

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Jonna Rasmussen
Tlf. 7443 3665
e-mail: osfire@rasmussen.dk

Thisted

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ellen Højberg
Tlf. 7524 1260
e-mail: eogahoejberg@hotmail.com

Vejen

Finn Nygaard
Tlf. 7552 4740
e-mail: finn@asbovej.dk

Vejle

Kirsten Sørensen (kontaktperson)
Tlf. 7573 5809
e-mail: ksorensen@stofanet.dk

Viborg

Eva Pinnerup
Tlf. 2811 0363
e-mail: heide@dadlnet.dk

Ærø

Susanne Jørgensen (kontaktperson)
Tlf. 6253 3319
e-mail: bs@hus.dk

Århus/Norddjurs/Syddjurs

Jan Kristensen
Tlf. 8628 0925
e-mail: jankr@dadlnet.dk

Angelmanforeningen i Danmark

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail:
angelmanforeningen@gmail.com
www.angelman.dk

Cri du Chat Foreningen

Birthe Villani
Tlf. 8611 8887
e-mail: villani@mail1.stofanet.dk
www.criduchat.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.danskdbf.dk

Dansk Forening for Tuberøs Sclerose

Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tuberoessclerose.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 3512 5125
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Foreningen Handicappede Børn Uden Diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 6178 0508
e-mail: hbud@forum.dk
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Claus Jørgensen
Tlf. 4018 4050
e-mail: georgsholm@mail.dk
www.rubinstein-taybisyndrom.dk

UniqueDanmark

Dorte Vestergren Møller
e-mail: dorte@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Ellen Hessellund Mikkelsen
Tlf. 8741 0138
e-mail: landskontor@k-h.dk
www.k-h.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Brita Mannick Laursen
Tlf. 9749 6688
e-mail: ulbrit@tele.dk
downssyndrom@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Helle Hjalgrim
Tlf. 4448 5808
e-mail: helle.hjalgrim@dadlnet.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

Michael Lauridsen
Tlf. 6441 5391
e-mail: williamssyndrom@mail.dk
www.williams-syndrom.dk

LUMA – Landsforeningen der arbejder for Udviklingshæmmede Med Autisme

Henrik Sloth
Tlf. 4453 0697
e-mail: luma@lumaweb.dk
www.lumaweb.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Kristina Bartholin Henriksen
Tlf. 2254 6653
e-mail: : elle-kristina@heaven.dk
www.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotos.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Winnie Pedersen
Tlf. 7020 2053
e-mail: post@rett.dk
www.rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lisbeth Jensen
Tlf. 7572 4688, Fax 7572 4633
e-mail: ulf@ulf.dk
www.ulf.dk

KNUS

Lene Bang Larsen
Tlf. 3649 0899
e-mail: lene@knus.nu
www.knus.nu

Copyright:
LEV må gerne kopieres og på anden
måde anvendes, hvis kilden tydeligt
angives.
Et eksemplar af den pågældende pub-
likation bedes tilsendt LEVs redaktion.
ISSN 1903-7937

ANNONCE

ANNONCE

Som pårørende til udviklingshæmmede og medlem af LEV kan du opnå gode rabatter på dine forsikringer hos Codan. Ring og hør mere på 33 55 55 55.

DET HANDLER JO BARE OM AT LEVE

LEV og Codan har sammen udviklet en række forsikringer, der er specielt tilpasset handicappedes og udviklingshæmmedes behov.

Vi kalder dem **HANDI** forsikringer

Du får f.eks. med HANDI hændelsesforsikring en række fordele i forhold til andre ulykkesforsikringer.

Blandt andet dækning af brilleskader, tandskader og knoglebrud, og så kræves der ingen helbredsoplysninger.

Ring nu til LEV og hør mere om alle HANDI forsikringerne, og hvordan vi hjælper dig med at forsikre det liv, du lever.

Al henvendelse til: Landsforeningen LEV,
Kløverprisvej 10B, 2650 Hvidovre, Tlf. 3635 9696